SILVERSTOLPE, M., f. Montgomery
Ex. A

MÅNNE DET GÅR AN?

Fortsättning

AF

DET GÅR AN.

1840
Oa

Palmblad V. F.

Månne det går an?

Fortsättning

af

"Det går an."

Upsala
1840.

MÅNNE DET GÅR AN?

Fortsättning

AF

"DET GÅR AN."

UPSALA,

LEFFLER OCH SEBELL.

1840.

FÖRSTA AFDELNINGEN.

Första Capitlet.

*Kära Moster! Sergeanten
är icke min fästman.*

Några dygn förflöto himmelskt ljufliga för Albert och Sara. Med en vacker glädje tänkte hon på sin olyckliga Mors död. Nu, sedan första stundens öfverraskning och sorg var förbi, såg hon blott befrielse i denna händelse: för den lidande, svaga Modren, befrielse från de elaka vanor och den förtviflan, som tärt på hennes själ; för sig sjelf, befrielse från den inre strid, som åsynen af Modrens olycka och svagheter nästan dagligen hade uppväckt hos henne; strid mellan barnslig kärlek och förakt, mellan medlidande och afsky. Hon kände, att hon inför Albert kunnat hafva skäl att skämmas för sin Mor.

"Allt är godt, kära Albe!" sade hon en dag åt honom. "Då jag först hemkom, och såg min Mors lik-procession, for det som en knif genom mitt hjerta; jag tyckte det var ett straff för det jag varit för länge på vägen, längre än som väl behöfts om vi rest fortare — och då jag hörde att hon dött söndagen — just då vi voro i Bodarne — ja då! — — Men nu är allt godt. Gud ske lof! hon fått gå till hvila. Gud förstår nog bättre än vi menniskor hvad hon sörjt, och förlåter nog hvad hon gjorde för att döfva sitt svidande bröst. Nu föreställer jag mig henne genomskinlig

som det vackraste glas inför Guds ögon; och de fläckar, som ännu låda dervid, blifva genom vår Frälsares blod renade; derom har jag bedt hvarje stund sedan jag kom hem — utom de stunder, som jag blott tänkt på Dig" — tillade hon nästan ohörbart, och lutade sitt hufvud rodnande till hans bröst.

Albert var lycklig. Med hvarje dag förstod han bättre Saras värde, och kände sig lyckligare. Endast hennes Moster Gustavas, och gamla tjenstepigan Majas frågande blickar, störde honom ibland. Sara tycktes ej märka dem, utan bibehöll sitt frimodiga raska väsende. Hon ville nu i hast, innan bouppteckning efter Modren skulle företagas, i ordning sätta och verkställa flera beställningar af fönster och andra glas-saker, som under hennes frånvaro blifvit inlemnade till Verk-Gesällen. Det var en skicklig, ordentlig och bra karl, omkring trettio år, som varit i huset sedan Saras barndom, då han var lärpojke. Han var som en medlem af slägten, och hon hade alltid ansett honom som en äldre bror, hvars tillgifvenhet hon kunde lita på. Sedan Saras hemkomst gick det dock icke bra i verkstaden. Han, som skulle förestå den, var vresig, vid elakt lynne, slängde hit och dit glasbitar, slog sönder, och svor mer än sjelfve Sergeanten. Sara önskade nästan, att Albert snart skulle företaga sin resa, för att hon rätt skulle få taga uti med ett och annat; ty så länge han var der, kunde hon ändå icke rätt tänka på något utom honom. — Hans glädje, hans välbefinnande var dock hennes högsta önskan, och för den försvann allt det öfriga. Då hon någon gång gick i verkstaden, kittade, och öfversåg sina saker, och Albert sökte henne der, blef det ett sådant väsen med lärpojkarne, som verkgesällen mot sin vana domderade med, att Albert fann

det högst otrefligt, och drog Sara med sig derifrån; och hon glömde det alltsammans för att hafva rätt roligt med sin Albert, som nödvändigt skulle resa inom få dagar.

En dag inkom Moster Gustava, och fann dem förtroligt omfamnande hvarann. Hon sade sedan åt Sara: "Gud bevare dig, mitt kära barn, med din fästman! jag tycker han är nog närgången." Sara rodnade: "Kära Moster! Sergeanten är icke min fästman." — "Icke! nå så Gud förbarme sig; hvad skall detta bli af?" — "Kära Moster! vi ha båda nog sett, hvad elände menniskorna kunna ådraga hvarandra, då de äro så ihoplänkade; båda ha vi ju mången gång talat derom. Derför har Moster aldrig velat gifta sig, och Moster vet, att jag också aldrig ämnar bli en sådan husträl." — Mostern runkade på hufvudet, såg betänklig ut, med det fromma anletet och de kloka, milda, ljusblå, insjunkna ögonen, och sade: "Det är sannt, mitt barn, att din Moders exempel kan afskräcka hvar och en från giftermål, och bäst har jag funnit mig vid att lefva ogift — men — men då bör du ej heller kyssa och omfamna Sergeanter, ty det kan draga dig i olycka på ett annat håll; manfolken äro ej att narras med." — "Hvarken skall Albert narra mig, eller jag honom; vi veta att vi hålla af hvarann, och det kunna vi tillstå inför Gud och menniskor." — "Ja, men hvad skall det bli af denna afhållning?" — "Hvad det skall bli? — Lycka och förnöjelse för oss båda två, utan tvång och tråkigheter." — "Kära Sara, nog vet jag att du är en god, dugtig och redlig flicka; men hvart detta skall föra dig, det förstår du kanske icke sjelf."

Då Sara blef ensam, kunde hon ej låta bli att känna sig likasom litet orolig öfver Mosterns ord. Men hon förjagade snart oron, med en öm och ljuf tanka på sin Albert,

som hon väntade hem från en längre spatsergång till ett ställe, der han fått höra att ett par goda hästar voro till salu, hvilka han nu ämnade köpa, för att med dem fortsätta resan till *Koberg*, der han visste att ett par verkhästar behöfdes. Han kom också snart, berättade om sin gång och sin handel med särdeles nöje, och var vid det allrabästa lynne. Sara blef glad af hans glädje, frågade efter hästarnes färg och ålder, och ingick så i hela handeln, att Albert ropade: "För tusan, Sara! du förstår dig lika bra på hästar, som på kitt, tror jag! Du skulle ju bli en förträfflig Ryttarhustru, eller Inspektorska på landet!" Sara gjorde en liten spotsk dragning på underläppen, och sade: "Någon slags t o r s k a eller m ä s t e r s k a ämnar jag aldrig bli. Mitt vill jag sköta med drift och flit, göra hvar man rätt, och äga min frihet." — "Nå, nå, söta Sara, blif ej ond och se ej så stolt ut — fastän denna lilla sturska mine klär dig så bra, att jag måste kyssa bort den. Må det vara hur du vill. Blott du håller af mig, och jag får rätt hålla af dig, så är jag nöjd, och du må ha det hur du vill; fastän det förefaller mig som vore det roligt, att inför hela verlden få kalla dig min lilla hustru, få följa dig och hafva dig med mig öfverallt. Ser du, Sara! här i min bröstficka, invid mitt hjerta, ville jag gömma dig och bära dig med mig!" — "Söta Albert!" sade Sara innerligt —"der vore det mig dock för trångt."

Efter en stund sade Sergeanten, att han dagen derpå måste resa. "I morgon redan!" svarade Sara, nästan skälfvande. "Ja, goda söta du, jag måste; verkeligen har jag dröjt halfannan vecka längre än jag bort. Bref ligga visst för mig, som vänta svar, och folk äro ditstämda, som ha skäl bli missnöjda med mig om jag dröjer. Nu, då jag

också köpt hästarne, måste jag med morgondagen föda dem; och då blir det dyrt, om jag ej genast begagnar dem och för dem till sitt hem." Den kloka, praktiska flickan insåg allt detta, och var beredd på afresan; men ändå kände hon en sveda i bröstet.

Andra eftermiddagen stodo de nyköpta hästarne för en bondvagn på Saras gård. Sergeanten hade af Gästgifvaren hyrt denna vagn, och lofvat återföra den snart. Hans saker lades derpå. Hästarne voro ljusbruna: den ena med hvit snopp på nosen och en hvit bakfot, den andra med stjern och hvita framfötter; ej stora, men raska och knubbiga, af Norrsk klippare-race. Då nu Sergeanten, efter sista afskedet, svängde sig upp i vagns-stolen, såg det så trefligt ut, att Sara inom sig tänkte: ack, om jag kunde följa med! Albert kastade en slängkyss åt Sara, som stod på farstubron, släppte tömmarna lösa åt de unga lifliga hästarne, och det stod af som ett huj utåt strandgatan, och vek af till venster. Sara stod der och såg efter dem så länge hon kunde; och då han försvann vid hörnet, kände hon en beklämning, som hon aldrig förr erfarit — och då hon vände sig om, föreföll henne hemmet tomt och öde — hon ville gå upp på Alberts rum och gråta. — Men gråta, hvad tjenar det till? tänkte Sara; skall jag nu bli så pjunkig och tafatt? Nej, nu har jag fullt opp att göra. Skickningar med fönster, till höger och venster — och denna bouppteckning som de tala om, dessa saker som jag ej rätt förstår mig på och som jag tycker kunde vara rätt onödiga, då jag ändå är enda arfvingen af hus och tomt, och ingen kan dela med mig! Men Farbror sade i går, att det var nödvändigt och måste ske. Den vresiga gubben vill jag ej ha att göra med.

Hon litade på Verkgesällens hjelp vid detta tillfälle, och gick in i verkstaden för att derom tala med honom. Han var der ensam, ty lärpojkarne voro båda ute i staden. "Kära Johnsson!" sade Sara, "nu ha vi mycket att göra, och Johnsson är väl beskedlig hjelper mig med denna här Bouppteckningen, som vi väl måste tala vid Borgmästarn om?" — Johnsson, som vanligen alltid vänligt och villigt hjelpt Sara då hon behöft hans hjelp, såg nu ledsen och förtretlig ut. — "Jag tycker Jungfruns kära fästman kunnat åtaga sig allt det der; jag är en främling här i huset — och nu, sedan allt väl blir på militärisk fot, ämnar jag icke stanna här." — "Kära Johnsson, huru då? — Hvem har sagt er att här skall bli annorlunda än det varit, att jag har en fästman?" — "Sagt! Man har väl ögon att se, vet jag, och öron att höra! Att herr Sergeanten, den stolta besten, är Jungfruns blifvande man och husbonde, kan väl hvar och en märka, som nu i åtta dagar sett er tillsammans. Jag önskar lycka till, men stannar ej qvar att se derpå." — Sara blef mycket allvarsam; ett drag af förlägenhet hade som ett moln gått öfver hennes anlete. Men hon fattade sig snart, och sade: "Johnsson känner mig från barndomen, och vet att jag alltid talar sanning, och vet också att jag alltid haft afsky för giftermål, och alltid sagt att jag aldrig ville gifta mig. Det förblifver dervid, och Johnsson kan lita på att jag icke gifter mig." — Johnsson såg tviflande ut, betraktade henne noga, men då han såg hennes ärliga, trofasta ögon med vänlighet möta hans, klarnade hela hans uppsyn. — "Nå så Gud ske lof!" han slog ihop händerna — "de der knektarne, de göra sig också till, inbilla sig att alla flickor tycka om deras mustacher, och göra sig till herrar öfverallt. Nu, Sara lilla! säg mig blott hvad hon

vill jag skall göra? Till Borgmästarn, ja till Kungen, i Wenern vill jag gå för henne — men en kyss kan hon väl ge mig, för gammal bekantskaps skuld; jag såg att hon kysste Sergeanten, och han är ingen gammal vän, som jag." — Sara var verkligt plågad deraf, men tyckte sig ej kunna snäsa af denna gamla trogna tjenare i hennes föräldrars verkstad, utan lät honom taga en kyss; och gick hastigt ifrån honom, för att rådgöra med Moster Gustava och Maja, huru allt skulle ställas.

Från denna stund blef verkgesällen samma flitige, nitiske arbetare som förut; ja, han tycktes hafva fyra händer, för att hinna med allt. Med glädje och sång gick arbetet i verkstaden, och alla lagfarigheter, och allt bestyr utom hus besörjde han med besked och förstånd; så att Sara kunde med ro och nöje sköta sitt. Hon var likväl ej så modig som förr, kände sig matt ofta, behöfde luta sig, och kände liksom en saknad, att ej hafva någon att luta sig till. Hon tänkte då: Albert kommer nog igen då han fullgjort sina angelägenheter, och då blir allt godt.

Emellertid förgingo några veckor i flit och frid. Handtverket gick ännu för Widebeckska sterbhuset; men nu skulle det ordnas, i hvars namn det skulle fortfara. Gamla Widebeck, Saras farbror, som hörde till Skrået, ville gerna tillegna sig hennes verkstad, som var bättre känd och hade mera förtroende än hans egen, der han aldrig hade ordning, aldrig samma gesäller och pojkar året igenom. Gubben var egennyttig, sträf och svår; gammal ogift man, utan trefnad inom hus, och utan anseende utom. Johnsson kände väl till allt detta, och en dag sade han åt Sara: "Om Jungfru Widebeck hade förtroende till mig, som i aderton år varit i huset, och nu, alltsedan salig Mästarens död för fem år

sedan, stått för verkstaden under Jungfruns tillsyn, så kunde Sara Widebeck behålla verkstaden; och jag vill svara för, att arbetet skall fortgå som det hittills gjort. Om Sara ville tilltro mig att låta mig ha namnet för det, så kunde allt gå orubbadt som det gör — nöjsamt och trefligt för oss alla!" — Sara, som var van vid glasmästeriet och road deraf, fann nog att förslaget vore bra i många afseenden. Men Johnsson hade på en tid blifvit henne så besvärlig, hade begärt flera kyssar! — Väl hade han också förr sålunda besvärat henne, men hennes jemna och allvarligt afvisande sätt hade befriat henne från hans efterhängsenhet: nu var det svårare; ty han åberopade alltid Sergeanten, och sade sig hafva mer rättighet till hennes vänlighet, än en landsvägs-bekantskap. Detta pinade Sara; hon snäste af Johnsson; men han var henne nödvändig uti verkstaden, så länge den ej ännu vore upplöst. Dessa tankar genomflögo henne, medan hon stod tvekande, hvad hon skulle svara på Johnssons förslag. Han fattade hennes händer, och sade med förlägenhet: "Om Sara ej vore så rädd för giftermål! Ack, hur bra det kunde bli för oss!" — Sara drog löst sina händer och ville gå. — "Vänta, vänta litet!" skrek Johnsson, och återhöll henne; "låt mig tala ut min mening! Jag undrar ej på, att Sara är led åt äktenskap — sådant som hon ifrån barndomen sett det. Kif och trätor, svordomar och gråt, sådant var lifvet här i huset; jag vet det nog, som följt det från mitt tolfte år. Mästarn, så ond han var och svår mot sin hustru, och oregerlig då han kom hem från krogen, hade ändå sina goda sidor. Rättvis var han mot oss andra — glad, när arbetet gick bra — arbetade som sex emellanåt — fast han ofta hela veckan latades och rumlade. Nog hade han sina fel; men hon hade ock intet täla-

mod. En redlig, ordentlig qvinna var hon, men kunde aldrig tiga i tid, och gret och skrek när han ville ha mat och dryck. Ett helvete hade de tillsammans, det är visst och sannt. Nu ligga de båda i grafven — Gud vare deras själar nådig! Der intet bränvin mera finnes, och der ej kroppens börda mera retar henne, stackars qvinna, torde de nog åter komma öfverens; ty först de voro gifta, hörde jag sägas att de lefvat rätt bra några år. — Nu är det väl icke sagdt, att alla glasmästare skola supa, och alla hustrur så snart förlora tålamodet, som Widebeckskan. Sara har sin fars förmåga att arbeta, hans händighet och goda förstånd, och dertill modrens ordningssinne och godhjertenhet. Ihärdighet fattades dem båda, men den har nog Sara; och hon vore visst den allrabästa hustru. — Ack, den som vore så lycklig!" — Johnsson knäppte ihop händren och såg bedjande på Sara. Det låg ett så obeskrifligt uttryck af förtroende och hängifvenhet i hans blick, i hans sätt, att gråten kom henne i halsen. Hon tänkte: Så älskar jag Albert! — Stackars Johnsson!

Moster Gustava inkom i det samma, och frälsade Sara ur våndan att svara den "stackars Johnsson", som gick hastigt ut, och syntes ej till på hela dagen. Men att han flitigt arbetade, det hördes från verkstaden. Sara, den alltid så rådiga Sara, visste ej nu rätt huru hon ville och borde ställa till. Johnsson måste bort! det insåg hon. Men hon ville ej göra sig en ovän af denna så länge trogne vän — och hon var ej rätt frisk, och började förstå orsaken dertill. Hon orkade ej rigtigt tänka — och längtade efter Albert, som hon haft två bref ifrån, och som blifvit mycket sysselsatt på sina färder. Maja betraktade henne ofta sorgligt, och sade för sig sjelf: Gud trösta mej! det står aldrig rätt till.

Andra Capitlet.

Förbannade Sergeant! jag ville drifva diamanten i din skalle.

Johnsson sökte tillfälle att förnya sitt samtal i enrum med Sara Widebeck, och hon undvek det. Albert skref än en gång, att han mot sin förmodan blifvit hindrad att återkomma så snart han velat till sitt egentliga hem — Saras boning; han hade måst fara till Göteborg och på flera håll i sina Patroners ärenden; äfven från Regementet hade han haft uppdrag; så att han icke ännu visste, när han kunde komma. Men i resan till Stockholm, dit han nödvändigt på vintren skulle återresa, ämnade han taga vägen till Lidköping och der få blifva några ljufva dagar.

Emellertid hade Sara ej tagit något beslut. Hon uppsköt från den ena dagen till den andra, i hopp att Albert skulle komma — den ende, till hvilken hon kunde säga allt. Hennes goda Moster Gustava såg så bekymrad ut, att det förtog Sara all lust att tala vid henne. Maja likaså; — och Johnsson — hade ju sina egna tankar. Villrådighet och tvekan var något för Sara så ovanligt och främmande, att hon mer än någon annan hade ondt deraf. Hon sköt derföre bort dessa tankar så mycket hon kunde, arbetade flitigt, gjorde god handel, och tröstade sig med "kommer dag, kommer råd." Att detta likväl ej kunde förblifva sålunda, mer än högst några månader, insåg hon. Allt som aftnarne blefvo längre, blef ock Sara mörkare till lynnet.

En afton satt Sara och lade guldpapper under glas till en ask, på hvars lock hon anbragt några i papper utklippta

och med färgor målade blommor. Detta var en ny prydnad på hennes glas-askar, som hon till Julen härigenom ville göra så mycket begärligare för afnämare. Det var eld på spisen i salen, som hade utgång i farstun. Majas spinnrock surrade vid spishörnet. Verkgesällen stod vid ett bord, och utskar med diamanten glas till Saras askar. Moster Gustava stickade ullstrumpor. Allt syntes trefligt. Men Sara var blek; hennes ansigte hade förlorat af sin ungdomliga friskhet, och blifvit mera långlagdt och liksom fåradt af några drag af lidande; ögonen mattare. Likväl var hon ej derföre mindre vacker. Kanske att somliga kunde till och med funnit något mera rörande vackert i hennes utseende nu, än förr, då en rörlig uppmärksamhet och liflighet var uttrycket deri. Hon syntes orolig denna afton; spratt ofta till, och lyssnade. Marken var starkt frusen, och på afstånd hördes ofta ljud af åkande vagnar. Hastigt rullade det utanför på gården — och som en pil var Sara i farstun.

Albert var det, som kom, glad och kär. "Förbannade Sergeant! jag ville drifva diamanten i din skalle!" mumlade Johnsson, gick ut, och syntes ej mera hela aftonen. Alberts rum voro oeldade. Maja fick brådtom att elda; men Sara ville ej att han denna första natt skulle ligga i de kalla rummen, utan lagade till en bädd åt honom i salen, innanför hvilken hon låg i en liten kammare, och Moster Gustava och Maja i en större mellan köket och salen. Sara återfick sitt unga lifliga anlete, men Albert fann henne magrad, och såg på henne med oro. Hon rodnade djupt.

Morgonen derpå såg Albert allvarsam, nästan högtidlig ut. Sara hade återvunnit sin frimodighet. Efter deras samfäldta frukost i salen, som bivistades af verkgesällen med en mörk och spejande uppsyn, — sedan han gått ut, och Sara

ingått i sin lilla kammare, — sade Sergeanten åt Moster Gustava och Maja, som höllo på att borttaga fat och tallrikar: att Sara vore hans maka inför Gud, och att hon bar ett barn, som han erkände för sitt, som han alltid skulle anse för en kär och ljuf pligt att vårda; och att han med Sara och hennes barn ville dela allt, hvad han ägde eller kunde förvärfva. Maja, högt snyftande, gick ut, och Mostren frågade rörd och allvarligt: "När skall då bröllopet bli?" — "Det beror af Sara; men hon vill ej höra talas om giftermål." — "Jag vet det; men i närvarande omständigheter, herr Sergeant, är det väl er skyldighet att öfvertala henne dertill; och jag, som hennes Moster, måste yrka derpå, innan hon blir en visa i hvars mans mun. Hittills har Sara varit så väl känd, en perla bland Lidköpings flickor, och många torde nog bli glada att få sätta en klick på hennes goda namn."

I det samma kom Johnsson inrusande. Albert gick emot honom, och sade att han just önskade få tala med honom. "Med herrn har jag ingenting otaldt, men jungfru Sara måste jag tala vid!" och dermed ryckte han upp dörren till hennes lilla kammare, der hon stod vid fönstret och såg solen klart uppgå öfver Wenern. Då hon vände sig om, syntes glad förtröstan i hennes blick, fastän en tår hängde i hennes långa ögonhår. Johnsson sansade sig, såg på henne tills äfven en tår glänste i hans öga, — och sade: "Jungfru Sara! hvad betyder detta? Maja gråter i köket, och säger att det står ej rätt till med er! — Och ni sjelf har ju sagt mig, att Sergeanten icke är er fästman, att ni icke ämnar gifta er?" — Saras nu förlägna blick sökte Albert, som gick fram till Johnsson och sade: "Det var det jag ville säga er, Johnsson! Sara är min hustru inför

Gud, och hennes barn är mitt." — "Drag åt helvete, fördömda karl!" utbrast Johnsson rasande, och knöt näfven åt Albert: "er vill jag ingenting; men Mamsellen här, hon måste stå mig till svars. Mamsell Sara Widebeck", fortfor han, "är det sannt hvad denne herrn vill låta mig förstå?" — Sara svarade bestämdt: "Ja." Johnsson slog sig för pannan, vacklade och stödde sig mot väggen. "Sara ljög för mig", sade han halfhögt; "jag måste bort! — Gemena förförare! när blir vigseln?"

Albert var synbarligen så retad, att blott Saras bedjande blickar återhöllo honom från ett häftigt utbrott. Stammande af vrede och förlägenhet, började han: "Sara vill ej gifta sig!" — "Vill ej? vill ej, din best? Du ville annat, du! Du har förfört, förstört henne! Den bästa flicka på jorden, en Guds Engel, som jag burit på mina armar, som jag burit i mitt hjerta sedan hennes barndom! Icke hade jag eljest stannat qvar hos de oregerliga föräldrarne, om det icke varit för hennes skull. Väl såg jag, att hon ej tyckte om mig, att hon var rädd för giftermål. Men hon tyckte ej heller om någon annan; jag ville vara hennes bror, hennes hjelp lifvet igenom. Kanske! kanske! tänkte jag, då hon ser huru ordentlig, huru nykter och arbetsam du är, huru du håller af henne tyst och troget, kanske hon med tiden! — och nu — — Om hon ändå vore en ärlig hustru, skulle jag trösta mig; ja, jag skulle kunna välsigna hennes man, om hon vore lycklig. Men du, din förbannade förförare! Du har satt galna tankar i hufvudet på henne, gjort henne högmodig och stursk att trotsa både Guds bud och menniskors lag; du är den som vållar allt!" — Sara såg, att Albert var utom sig. Hon ryckte honom i armen, gick fram till Johnsson och sade lugnt: "Nej, Johnsson, ni gör

Sergeant Sköld orätt. Han har velat gifta sig med mig; han har friat till mig och velat öfvertala mig till äktenskap. Men fastän jag älskar honom öfver allting, och anser honom som den ende man jag i tid och evighet vill tillhöra, skyr jag ändå för vigsel och eviga löften. Ingen jordisk prest skall läsa öfver oss; men Gud har redan välsignat vårt förbund."

Johnsson gret. "Sara! Sara! i din mun låter det vackert; men det är dock munväder! Ack — intet trodde jag, när du fordom läste Catechesen för mig och jag förhörde dina lexor, att du så skulle förvända Guds bud efter din egen lusta!" — — — Albert, som såg huru Sara bleknade och knappast kunde stå ut med detta våldsamma uppträde, tog honom sakta under armen, och sade med någorlunda fattning: "Nu, Johnsson, låt oss gå ut och vidare talas vid." — "Gå ut? Nej herre! jag går ej förr än jag vill; och när jag går, kommer jag ej tillbaka. Blir ni icke hennes man, så är ni icke heller husbonde här i huset! — Ännu några ord, Sara", tillade han med dämpad lidelse. "Minns du, då du för åtta år se'n läste till skrift för vår hederlige, rättsinnige Pastor, hur han älskade dig? Då han sade mig att du var den förnuftigaste flicka i hela församlingen, hoppade hjertat i mig af glädje — — och nu! Det hvitaste lammet i fårahjorden är gripet af ulfven — — Oh! Oh! — Med mig är det förbi — jag har intet mer att göra i verlden — slut!" — Och han sprang ut, men stannade åter i dörren: — "Likväl, utan hat skiljes jag från er; finnes det en Gud i himmelen, han förlåte och hjelpe er!"

Han skyndade ut, fattade sin mössa som låg i farstugfönstret, tryckte den djupt ner i ansigtet och sprang öfver gården bort. Albert ville följa honom. Men Sara, som fruktade flera onda ord mellan de uppretade karlarne, åter-

höll honom, och vände sig till den gråtande, förskräckta Mostern, samt bad henne följa Johnsson och söka lugna honom. Gustava gjorde så: men återkom efter en stund, och sade att hon förgäfves sökt och gått efter honom kring hela staden, men ej funnit honom och ej heller råkat någon som sett till honom.

Hela dagen förgick, utan att Johnsson hördes af. Gossarne arbetade i verkstaden, hvad som till Jul var beställdt och skulle vara färdigt; och Sara eftersåg deras arbete och gick omkring i verkstaden, der hon ej varit på länge, emedan hon helst undvek Johnsson. Allt var der i bästa ordning; arbetet väl tillställdt, och i full gång. Sara kände liksom en lättnad, att slippa se den efterhängsna Johnsson. Hon var dock innerligt orolig efter förmiddagens uppträde; men för att döfva sig, var hon nästan gladare och språksammare, än Mostern och Maja på länge sett henne. Albert ville också vara glad, men kunde ej. Harmen öfver verkgesällens grofva tilltal, som han för Saras skull hade måst återhålla, och en hemlig känsla af medlidande och aktning ändå för sin ovän, jemte en ängslan för hvad denne kunde taga sig till, förstämde honom. Den långa December-qvällen förgick derföre hemskt nog, då ingen ändå kunde låta bli att lyssna till om man ej hörde Johnssons fjät.

Dagen derpå, mot middagen, kom en stadstjenare och frågade, om jungfru Sara Widebeck kändes vid en gammal saffians-plånbok, som på morgonen blifvit funnen på den stora bron öfver Lida-ån? Som hennes namn stod skrifvet på plånet, bland flere andra utsuddade namn och ord, hade Borgmästaren, till hvilken upphittaren lemnat boken, förmodat att den tillhörde henne. Sara svarade genast, att den ej vore hennes; men bad att få se plånboken, ty hon

tyckte sig igenkänna den. När hon öppnade den, befanns deruti en grön Riksgälds-Tia och några smärre sedlar, om hvilka pengar ett sönderslitet blad ur boken var viket, påskrifvet med blyerts: "Åt de fattiga"; af en, som det tycktes, darrande och oöfvad hand. För öfrigt fanns intet i boken skrifvet tydligt, mer än namnet Sara Widebeck; allt det öfriga var med omsorg utsuddadt. Då hon närmare undersökte plånboken, låg der, uti ett lönnrum, en röd och hvit bomulls-proflapp. Sara igenkände ett tyg, som hon året förut väft åt sig, och hvaraf hon nu hade en klädning på sig. "Hvar fanns plånboken?" frågade Sara. — "På bron till höger härifrån, midt öfver största hvalfvet, åt den sidan som vetter åt Wenern." Sara ryste — just der hade hennes Mor bortkastat vignings-ringen!

Stadstjenaren frågade Sara vidare, om hon kunde gifva någon upplysning om plånbokens ägare? Sara svarade, att hon trodde den tillhörde verkgesällen Johnsson, som allt från sina läroår varit uti Glasmästar-verkstaden der i huset, och som dagen förut gått bort, och ej vidare hörts af. — Stadstjenaren påminte, att en sådan bortovaro bordt anmälas till Magistraten, och begärde att få öfverse Johnssons saker, om de af honom voro qvarlemnade. Maja gick med karlen in i rummet bredvid verkstaden, der gesällen med gossarne bodde. Der fanns hans kista oläst, och hans linne rent och ordentligt liggande deri. En snygg råck hängde på en klädhängare öfver kistan med ett linne-skynke omvirad, två sämre råckar hängde bredvid, och i kistan lågo öfriga klädesplagg. Stöflor stodo i vrån mellan kistan och kakelugnen, och en silfverklocka, som stannat på fyra, hängde öfver liggsoffan der Johnsson i de sista åtta åren legat. Allt utvisade, att ägaren ej tänkt på någon längre bortovaro,

och att hvilka tankar eller hvilken händelse som vållat hans frånvaro, så var det hastigt påkommet. — Efterforskningar och undersökningar gjordes på alla håll; men aldrig mer hördes något af verkgesällen Johnsson. De fattiga fingo de dem ämnade 11 Rdr 30 sk. Riksgäld; i tidningarne intimerades om klockan och sakerna; men ingen arfvinge, ingen slägting anmälde sig. Det var, som om han aldrig varit till.

Julen, som Albert tillbringade i Lidköping, blef dyster genom denna händelse. Den hade gjort djupt intryck på Sergeanten. Sara tog det lättare; och sade en gång åt Albert: "Kära, goda du! vi skall ju alla dö och gå bort! Det kan ju vara nästan detsamma, litet förr, eller senare; och då en menniska ej har något att lefva för, och lifvet blir tungt och bittert, så kan jag aldrig tro att Gud vår fader förmenar barnet att gå hem till sig." — "Så du talar, bästa Sara! Ett menniskolif är dock högt uppskattadt både i Skriften och Lagen; och jag tycker du mycket gör dig en egen tro, som ej rätt kommer öfverens med min." — "Och du, som är en krigsman, sätter du så stort värde på menniskolif? Der, i krig, falla ju menniskor som strö; och ju flera du kunde fälla, ju större ära vore det ju för dig?" — "Det är en helt annan sak, Sara; mitt yrke är att stå för Fäderneslandets och Kungens försvar. Som jag ej enskildt kan öfverse sakerna, så att jag i min ringa mån kan bedömma när striden är nödig och rättvis eller icke, så har jag svurit att lyda och utföra hvad Kungen, som har ansvaret, befaller mig. Men så tycker jag också, att hvar menniska har af Gud blifvit satt på sin post, och det vore således att desertera eller göra subordinations-brott, att lemna den posten, förr än Gud sjelf aflöser en. Derför är det ohyggligt och hemskt, då någon försvinner som Johns-

son." — "Ja ja!" sade Sara betänkligt; "mycket kan sägas derom. Stackars Johnsson! Men jag tycker det är bra om han kommit till ro; ty en orolig själ var det. Han kunde väl styra sig, tiga och tåla; men då fick han alltid blå fläckar under de insjunkna ögonen, öfverst på kinderna, och jag blef då alltid liksom rädd för honom." — "Gud vare hans själ nådig!" sade Moster Gustava och Maja med hopknäppta händer.

Tredje Capitlet.

Jag tror, att allt ursprungligt ljus äfven värmer.

Några veckor gingo tyst och fredligt, om ej gladt. Albert sysselsatte sig med sina räkningar och skrifverier, medan Sara skötte om sina glas-saker. Aftnarne voro de mest tillsammans. En qväll satt Albert för spiseln i salen, hvarest en skön brasa, lagd i fyrkant som bål, sprakade. Han hade gått sig trött och frusen i staden, der han haft åtskilligt att uträtta. Sara hade sutit träget vid sitt arbete, och gick nu fram och tillbaka i salen af behof att röra sig. Albert satt tyst och njöt värmen och ljuset, som brasan spred. På en gång vände han sig.

"Söta min Sara! jag minns, tror jag, hvart ord du sagt mig alltsedan vår första bekantskap på Ångbåten. Minns du också, hvad du en gång sade, då vi åkte mellan Björsäter och Enebacken? Fråga var om att man ej borde förakta fönsterglas, som om vintren skyddar för kölden utan att utestänga ljuset. Du sade då, att det mesta i lifvet är annars så, att, om det värmer, sker sådant icke utan med

mörker, eller, om det lyser, så sker detta sällan utan med köld. Ett fönster allena, menar du, ger ljus utan köld, och innehåller värmen med bibehållande af ljus*). Jag tyckte då att detta lät så vackert och sinnrikt, och tänkte ej vidare derpå, förr än efteråt; just då jag reste från dig, och en klar Augusti-dag for öfver Svältorna, på vägen mellan Alingsås och Falköping, der intet träd eller skugga finnes på fem mil. Det var varmt, så jag svettades som om jag legat i feber; och ljust, så att ögonen svedo. Då föll det mig in, att du likväl hade orätt i hvad du sagt; ty både värme och ljus kommo ju från solen. Och nu tänkte jag också på, att denna sköna brasa lyser och värmer oss på en gång. Således, goda Sara, måste du medge, att du ej den gången tänkte så noga på hvad du sade. Endast om man med flit vill, för att värma sig, stoppa hufvudet under täcket, följer mörkret med värmen; och norrskenet är det enda ljus som bådar köld. Men det är också ett slags irrsken, och jag tror att allt ursprungligt ljus äfven värmer." Sara gick tigande en stund. — Slutligen sade hon: "Åh då, ja; jag tror du har rätt; sannerligen, jag rätt nu kan utreda hvad jag tänkte dervid. Det händer mig väl ibland, att jag utsäger min mening utan att så noga eftertänka den i bottnen. Jag är mera van att handla och arbeta, än tänka ut talesätt." — På det hela hade en, för dem sjelfva ännu omärklig, förändring föregått med Albert och Sara. Han hade blifvit mera bestämd, mindre häftigt irrande hit och dit. I samma mån hade han ock ingifvit henne mera aktning; och hennes vilja böjde sig vackert och kärleksfullt, sedan hon insåg, att han ofta hade rätt, och alltid ville det rätta.

---

*) Se *Det går an*, sid. 151.

Det var en dag marknad i Lidköping. Sara hade mycket smått att handla, och gick ut med Albert. Som hon var litet tung på foten, höll hon sin vän under armen. Då de kommo fram i folkhvimlet, väckte först hans vackra hållning och mustacher uppmärksamheten. Flickorna stötte på hvarandra. "Ser du Sara Widebecks vackra fästman? och se! hon sjelf med — men hvad hon är blek! — och mager kan man ändå intet säga att hon blifvit" — och det skrattades och tasslades. Albert hörde — och bet sig i läppen. Längre fram stod en Boråsare i sitt stånd; Sara ville köpa dräll och gick dit. Handelsmannen blef helt glad. "Se god dag, Jungfru Widebeck! — men, kanske bör jag säga Fru?" tillade han, med en förundrad mine, och en sidoblick på Albert. Sara helsade rodnande, och gick längre. Då hörde Albert ett par äldre qvinnor säga: "Ja, Gud tröste oss! der gå de nu; hon är hans frilla. De lucktarne, hvad de ändå förstöra mången bra flicka! Den stackars gesällen, som var kär i henne, dränkte sig af sorg." Albert gick hastigt med Sara åt en annan sida. Der stodo några pojkar, hvaribland en af Widebeckska glasmästar-lärlingarne. Nytt tasslande och skrattande: "Hon vill intet gifta sig, men nog tycker hon om Sergeanten ändå."

"Låt oss gå hem, söta Sara!" sade Albert. Hennes uppmärksamhet hade varit rigtad på de saker hon ville köpa, och hon hade ej hört pratet så mycket. Hon såg förundrad på Albert — och såg förargelse och förlägenhet i hans anlete. "Åh kära du, jag har ju ingenting handlat, intet kan jag nu gå hem!" — "Jo, vi måste; vi kunna ej gå så här" — och Albert drog Sara med sig hemåt, genom de minst folkuppfyllda gränder. Sara sade då: "Du skäms ordentligt för mig, tror jag?" — "Ja, Sara, jag skäms!

Om du vore min äkta hustru, skulle jag gå stolt vid din sida, och ingen skulle våga säga ett ord om dig — men nu!" — "Kära Albert! hvad gör oss folkets prat, då vi hålla af hvarann?" — "Jo, Sara! det gör mig ondt i själen, att du för min skuld skall lida smälek." — "Men jag lider icke deraf, bryr mig ej derom." — "Så lider jag så mycket mera!" svarade Albert, otålig; "och kan ej beskydda dig som jag ville och borde — det går aldrig an." — Sara teg.

De kommo hem, och Sara måste bedja Moster Gustava gå att handla åt henne. Den goda gumman gjorde så, men förstod ej saken så bra som Sara; och kom hem, om ej med oförrättadt ärende, dock ej så uträttadt som Sara velat. Men Sara var för god och billig, att visa något missnöje åt den välviljande Mostern, som gjort så godt hon kunnat. Sara kände blott dervid svårigheten, att ej sjelf kunna utföra sin handel. Hon ville på eftermiddagen ensam gå i marknaden; men Albert bad henne så enträget låta det vara, att hon ej kunde neka honom att blifva hemma.

Ledsamheter hade uppstått med Farbrodren, som ville hafva verkstaden. Genom Alberts kloka bemedling hade saken blifvit så afgjord, att Glasmästar Widebeck skulle, för en måttlig summa, köpa alla de materialier, som Sara ej behöfde; att rättigheten skulle öfvergå till honom, och gossarne arbeta på hans verkstad; men bo i Saras hus till våren, då de skulle flytta, och hon låta reparera verkstaden till boningsrum, för att sedan uthyra de rum hon ej mera behöfde. På detta sätt, hade det från detta håll blifvit lugnt. Men Johnssons försvinnande, Alberts vistande i Widebeckska gården och Sara sjelf, hade i staden gjort mycket uppseende, och var ett allmänt talämne. Nästan alla

Saras bekanta hade småningom dragit sig undan. Hon hade knappast märkt det, emedan Alberts närvaro ersatte henne fullt ut allt annat sällskap. Men han såg henne nu ensam, då han snart måste lemna henne för att återvända till Stockholm; såg henne ofta opasslig, omgifven blott af Gustava och Maja, två hjertans beskedliga menniskor, men ej just något muntrande sällskap; i synnerhet som de båda sågo oroliga och betänkliga ut, och synbart ogillade förhållandet mellan Sara och Albert, fastän de voro nog förståndiga och grannlaga, att ej tala derom, sedan det ej mera kunde hjelpas.

"Bästa Sara!" sade Albert: "det plågar mig så innerligt att nu fara ifrån dig — och jag måste redan i nästa vecka fara; till första Mars måste jag vara i Stockholm." — "Redan!" svarade Sara bestört; "huru länge har du nu varit här?" — "Nio veckor, Sara!" — "Herre Gud! att tiden kan gå så fort; jag tycker det är bara nio dagar." — "Och minns du, Sara! först i somras tyckte du det var så bra, att jag ofta skulle vara borta — och nu erfara vi båda, att bäst vore dock, om vi alltid finge vara tillsammans." — "Ja, nu tycka vi så; just kanske derför att vi nu måste skiljas åt på någon tid; och ser du, Albert! det är dock mycket bättre att vi sakna hvarann ibland, än att vi nånsin ledsnade vid hvarandra!" — "Åh ja visst — om det nödvändigt skall vara ettdera! Men nu tycker jag du får bra ledsamt, då jag reser. Och så blir du sjuk, och jag vet ej så säkert om jag i April kan få permission att resa hit." — "Aj! är du intet säker på det?" sade Sara bleknande; "det vore svårt! Men vet du, hvad jag tänkt på? När du reser, far du genom Mariestad. Der har jag en god vän, Anna Björklund, som lekt med mig när vi voro små; och sedan

gingo vi i skolan tillsammans, och läste till skrift för Pastor Carlsson. Hon är ett år yngre än jag; en god och dugtig flicka, som håller mycket af mig. För sex eller sju år sedan flyttade hennes Far, Kopparslagar Björklund — en ståtlig gubbe, må du tro — härifrån till Mariestad, der han köpte sin egen gård vid Tida-ån, och der de må mycket väl. Hvart år har Anna sedan vanligen kommit hit och helsat på mig. Men sedan Modren dog, för fyra år sedan, har det varit henne svårare: ty hon förestår fadrens hushåll, som är stort, med gesäller och lärpojkar. Och det gör hon som en hel qvinna, och det går mycket bättre till i huset än medan Modren lefde, som var just ett sjåp, långsam och pjåkig. Men nu har andra flickan växt till, och hjelper Anna: så nu tänker jag, att hon väl på några veckor kunde komma till mig, och hjelpa mig tills jag blir frisk igen; och i förbifarten genom Mariestad kunde du tala derom med henne och gubben. Du känner dem väl icke; ty då vi i somras foro genom Mariestad, visste jag att Anna var borta, — eljest hade jag nog då sökt upp henne, och gjort er bekanta. Nu skall jag blott skrifva ett bref med dig, och du blir visst välkommen. Kopparslagar Björklund är min Guffar, och har gjort mig mången hederstjenst; och Anna vet redan om dig, ty jag skref henne till en gång i höstas. På det sättet skall tiden gå fort och lätt. Jag skall sy barnkläder tillreds, och Anna kan taga med sig lin och spinna här lika väl som hemma, till sin väfnad. Men' — tillade hon, och lade hufvudet till Alberts bröst, med ett hos henne ovanligt uttryck af öm hängifvenhet — "gerna, gerna vill jag att du vore här i April!" — "Ack, Sara, huru gerna jag ville det!" svarade Albert, och omfamnade henne hjertligt. "Jag skulle vilja lemna tjensten och allt,

för att vara hos dig! — Men, ser du: så länge jag tjenar, måste jag lyda; och i April börjas exercisen. Det vore således en särdeles godhet af min compagnie-chef, om jag just då kunde få permission att göra en resa i enskilda ärenden. Vore vi vigda, så tror jag nog det skulle gå; men som det nu är" - - - - - "Huru då, Albert? Hvad i all verlden kunde det hjelpa?" — "Jo, Sara! min Capten är en hederlig, rättskaffens man, som sjelf är gift med en liten vacker fru, som han hjertligt håller af, och hos hvilken han är så ofta han har tjenstledighet — ty hon bor två mil från Stockholm — och det är en glädje, att se på, huru lyckliga de äro när de råkas, den långa Capten och hans lilla hustru. Om jag sade åt min långa goda Capten, att jag också har en liten hustru, som för första gången skall blifva mor - - - ja, jag tror visst han lät mig fara. Men hvad skall jag nu säga?" — "Ja så!" sade Sara, och qväfde en suck — "Gud hjelper mig väl! Men Anna måste jag laga att jag får hit."

Fjerde Capitlet.

En i Alingsås, en i Stockholm!
det skulle passa mig bäst.

En afton, mot slutet af Februari, hördes bjellror på gården; och en befallande, ung, manlig stämma: "Bor Sergeant Sköld här i huset?" Sara ämnade gå i farstun och svara Ja. Men Albert återhöll henne: "Bästa Sara, gå icke ut, visa dig ej! det är visst en af mina kamrater!" och han sprang sjelf ut. Sannerligen, tänkte Sara, han skäms för mig! — och lyssnade. "God afton, bror Albert!" sade

den främmande rösten. "Huru mår du? Här är jag nu; efter aftal skulle vi råkas i Hasslerör den 27 (det var skottår), för att följas åt till Regimentet; men som jag nu blef ledig två dagar förr, och jag fick höra att du bosatt dig i Lidköping, tog jag denna vägen och är nu här den 25. Men det var rasande svårt, att få reda på dig här. Ingen visste så noga ditt namn; ändtligen sade en på gästgifvargården: åh, det är visst Widebeckskans Sergeant — och så visade de mig hit till denna aflägsna gård i en vrå af staden. Säg mig nu, ärligt som alltid: kan jag för denna natt få bo hos dig? Der fanns intet varmt rum på gästgifvargården." — "Gerna, bror Hvaling, skall du få bo hos mig", svarade Albert; "välkommen!" — Sara tyckte sig dock märka någon förlägenhet i hans röst. "Nå, då får skjutsgossen bära in sakerna!" sade den främmande, och tog i salsdörren. "Ne-ej" — svarade Albert — "jag bor här uppe, och dit skall sakerna bäras." — "Men jag tyckte du kom ut ur den dörren?" — "Ja, der bor min värdinna." — "Ja så, jag förstår, Widebeckskan."

Albert sprang i köket till höger i farstun, fick sig ett ljus af Maja, och lyste upp Sergeant Hvaling och hans kappsäck och hattfoderal. — "Här bor du ju ståtligt, bror Sköld! Två snygga rum, trefliga och varma, och allt så nätt, så rent! Bara jag nu icke skräpar ner för dig! Men i morgon, om du vill, kan jag nog flytta till gästgifvargården. — "Åh nej, bäste Hvaling! Du har så ofta hyst mig i Alingsås på mina färder till och från Götheborg, att det är en pligt och ett nöje att en gång också härbergera dig." — Oaktadt detta nöje, var Albert Sköld rätt förlägen med sin gäst, då han tänkte på Sara; och huru han skulle bära

sig åt för att skydda henne för den muntre, godsinte, men lättfärdige Conrad Hvalings anmärkningar.

Sedan han installerat honom i de öfra rummen, sprang han ned till Sara, och bad henne om en bädd åt sin kamrat, samt litet qvällsvard uppskickad i hans egna rum. Sara gjorde det gerna, men var sorgsen att sålunda ej ensam få rå om sin vän dessa sista dagar. Maja blef den verkställande makten. Hon bäddade med rena hvita lakan, och ett stickadt täcke af det röda och hvita bomullstyget, hvaraf profvet låg i Johnssons plånbok. Sedan bar hon upp stekt korf och palt med äppelskifvor, och hafregryns-gröt med russin och god gräddblandad mjölk dertill, samt en butelj godt hembryggdt öl. Hvaling lät sig väl smaka, och utropade: "Allt detta är ju förträffligt! Du mår som en Prins, min bror! — Men säg mig, huru har du det? är du inaccorderad i ett för allt hos din värdinna? en gammal ärbar enkefru, kan jag tro?" — Albert svarade: "Nej, det är en ung ogift jungfru Widebeck, hvars mor dog i höstas, och som nu bor här med sin Moster." — "Jaså, bror; är flickan söt och vacker till, så tycker jag hon snart borde bli din, med gård och allt!"

Albert frågade om hans egna förhållanden. "Ack, bror! jag har varit i en svår vånda i sommar. Du vet, att jag i Stockholm var kär i den der vackra Ulla. Hon tycker intet heller illa om mig, men — vill gifta sig. Hon är fattig, jag har mindre än intet, ty jag är skuldsatt; icke vågar jag tänka på giftermål. Nu reste jag hem till Alingsås öfver sommar-permissionen, der min gamla mor ännu lefver i ganska små omständigheter. Der, bland slägtingarne, finnes också en förbannadt vacker flicka, som allt har något i hemgift. Min mor ville gerna jag skulle fria till

henne. Men fast jag tyckte om Sophia, kunde jag ej glömma Ulla, och ville icke heller fästa mig. Hvad fan! jag är ju blott tjugesex år! Intet vill jag ännu bli en stadig äkta man. Jag gick der, som katten kring het gröt, var ibland rasande kär i Sophia, men tordes knappt yttra ett ord derom, för att ej snärja mig och bli fast mot min vilja. — Nu slet jag mig derifrån — och tackar Gud, att jag ännu är fri karl och sålunda får ännu en gång råka Ulla. Det är dock förbannadt, att man ej kan få ha två hustrur! En i Alingsås, en i Stockholm! det skulle passa mig bäst. Ha, ha, ha!"

Under dylika samtal somnade de båda Sergeanterne. Om morgonen var Hvaling först på fötterna. Albert skyndade ut efter honom, sedan de druckit hvar sin kopp caffe. Hvaling sade: "Jag är nyfiken att få se din unga värdinna. Ack, se der kommer ju en ung menniska — men det är väl en ung fru?" Sara helsade otvunget. Hon frågade, om de sofvit väl, och om de ämnade sig ut i staden? Albert svarade jakande, och tog Hvaling under armen, gående utöfver gården. "Hvem var det der, du?" frågade Hvaling. — "Ett vackert, godt ansigte på menniska!" — "Det är Sara Widebeck" — svarade Albert. — "Jungfru Widebeck!" utropade Hvaling, och betraktade Albert. "Jaså, bror! — När blir det bröllopp?"

Nu kunde Albert ej undvika, att göra Hvaling närmare reda för sitt förhållande till Sara, och hennes afgjorda motvilja för äktenskap. Hvaling blef alldeles förtjust åt hennes ädla fördomsfrihet och sjelfständighet. "Ack! så borde verlden, så borde alla flickor vara! Då vore det en glädje att lefva! Då hade jag ej behöft vara ständigt i ett sådant satans tvång med Ulla, som jag — emellan oss sagdt — tror

var så pen endast för att kunna få sig en man; ej heller hade jag behöft vara så rädd och försigtig med Sophia. Lefve Sara Widebeck, och hennes grundsatser!" — "Men, kära Hvaling, du misstager dig; Sara och jag, vi älska hvarann för lifstiden! Vi förblifva hvarann trogna!" — "Bah, hvarföre gifter ni er då icke? Ne-nej; Sara inser nog att man lofvar mer än man kan hålla, och är för ärlig att ljuga. Hon är en stolt, präktig qvinna! Men du, bror Sköld, är en tok, om du tror på hennes eviga trohet; i andra omständigheter hade det roat mig, att öfvertyga dig derom." — "Tyst med sådant, Hvaling!" dundrade Albert: "jag tål ej, att man säger ett ord om min' Sara." — "Åh, tar du icke vid dig, som vore hon din hustru! — Men lika godt, jag vill anse henne så tills vidare; och skall visa dig, att jag också kan umgås med fruntimmer."

Till middagen bjöd Sara dem båda. Hvaling var artig på ett sätt, som Sara ej förstod sig på, och ej tyckte om. Albert högaktade sin kamrat som tapper och redlig soldat; men kände hans lättsinnighet, och var mycket plågad af hans närvaro i Saras sällskap. Om aftonen sade han till henne: "Jag står ej ut med detta; vi måste resa i morgon." — "I morgon redan!" sade Sara bedröfvad; "jag hade räknat på ännu en dag!" — "Nej, Sara! det är odrägligt med Hvaling här - - - jag reser i morgon."

Morgonen derpå voro Saras ögon röda och svullna. Hon skref till Anna Björklund. Sedan Sergeanterne ätit frukost, togo de hastigt afsked och satte sig i en bondskrinda. Men knappt voro de af gården, förr än Albert sade sig hafva glömt något, och sprang tillbaka in i Saras lilla kammare. Der låg hon på knä framför en stol, och gret bittra tårar. Han upplyfte henne, och slöt henne till

sitt bröst. "Sara! Sara! Min egen Sara! Jag kommer, om möjligt är, i April. — Men betänk dig — månne det går an?"

Det bjellrade utåt gatan; och Albert afreste med Conrad Hvaling.

ANDRA AFDELNINGEN.

FÖRSTA CAPITLET.

Tror du ej, att den tillfredsställelsen, att hafva förtjent ett godt vittsord af en döende, som man en gång älskat af hela sitt hjerta och aldrig haft skäl att förakta, ersätter många lifvets missräkningar?

Om aftonen anlände de resande knektarne till Mariestad, och stannade der öfver natten. Morgonen derpå uppsökte Sergeant Sköld Björklunds hus vid Tida-ån, och fann Anna hemma; men Ålderman Björklund sjelf var tidigt på morgonen bortrest till Hassle-Säby, der Capten Hoffsten ämnade till sommaren lägga nytt plåt-tak på Corps-de-logien, och derföre velat tala med den kloka och allmänt ansedda Kopparslagar-Åldermannen.

Anna var en ljuslett smärt flicka, med ett mildt, något vekt utseende, men ett par mörka förståndiga ögon. Hon rodnade starkt, då Albert sade sitt namn; och betraktade honom uppmärksamt. Sedan hon läst Saras bref, blef hon

betänklig och förlägen, kunde ej rätt möta Sergeantens blick och såg nästan skygg ut. Albert bad henne enträget och hjertligt, att hon några veckor skulle vara hos hans Sara. — "Jag ville gerna", sade Anna. "Men hvarföre är ej Sergeanten sjelf der hemma?" Han gjorde henne nu i korthet reda för de skäl som hindrade honom, och bad och bad ännu mer, att hon ej skulle öfvergifva sin barndoms-vän denna ledsamma tid, som han beskref, med innerlig känsla af egen saknad, och af Saras öfvergifna ställning. Anna såg nu vänligt och förtroligt på honom, med tårar i de sköna ögonen. Hon gaf honom handen på att fara till Sara; men kunde ej afgöra för huru länge, utan sin Fars samtycke. "Det var ledsamt", tillade hon, "att han nu ej var hemma; jag hade önskat han fått göra er bekantskap." Sedan Albert fått detta löfte, afreste han något lättare till sinnes, och fortsatte sin väg upp till Stockholm, der han ingick i tjenstgöring och hans dagar framflöto i garnisonlig enformighet.

Den snälla Anna funderade hela dagen på, huru hon rätt skulle tillställa hemma, för att en längre tid kunna vara borta hos Sara. Hon aftalte allt med sin syster, en tjuge-årig flicka, som ej ogerna ville visa, att hon också kunde blifva förestyret i sin fars hus. Mot aftonen hemkom Åldermannen, men var trött och frusen, och Anna ville ej då besvära honom med rådplägningar. Morgonen derpå var det Söndag. Sedan de varit i Kyrkan, och ätit middag, gick Anna in i sin Fars kammare, der han rökte sin pipa, och läste tidningar. Hon framförde sin önskan, att på någon tid få fara till hans kära Guddotter Sara, som vore sjuklig — och hvars bref hon nu lemnade Gubben. Han tog det, först, som det syntes, med deltagande; men hans

blick förmörkades snart. Han genomläste det ännu en gång. "Så är det då sannt, hvad jag hört glunkas om Sara, men ej velat tro; jag trodde hon var beskedligt förlofvad med karlen! Kan du förstå detta, Anna? Du som håller af Sara, och känt henne från barna-åren?" — "Kära Far! Hon har en sådan ovilja mot giftermål! Osämjan i föräldrarnes hus har, från hennes första ungdom, ingifvit henne en sådan afsky, att hon alltid sagt, att hon aldrig ville gifta sig." — "Det undrar jag icke på; lefvernet i Widebeckska huset var ej trefligt. Det är hennes ensak, om hon ej vill gifta sig, och det har ingen rätt att klandra; men hon får ej derföre lefva sedelöst och gifva förargelse och elakt exempel, ty sådant leder till liderlighet." Anna studsade vid detta ord. Fadren strök henne öfver hufvudet. "Ja, min flicka lilla! det synes dig hårdt, att jag så talar om din vän Sara. Jag vill också icke tro, att Saras mening är sådan; men hon vet ej sjelf, hvart hennes kortsynthet förleder henne. Vill man undvika äktenskapets ok och svårigheter, så måste man ock på allvar försaka dess glädje. Det gör mig ondt om Sara, som jag alltid hållit af! Det var alltid en snäll och duglig tös. Litet sjelfklok och egensinnig blef hon med åren, men jag tänkte: det ger sig väl, om hon får en bra karl till man, och får stöta emot litet. Nu stöter det alldeles för mycket emot — och jag kan ej gifva dig lof att vara hos Sara."

Anna såg högst sorgsen ut. Hon bad sin far hjertligt, och förestäldde honom sin väns ensamma ställning. — "Du vet, mitt barn, att jag ogerna nekar dig något. Hvad Sara angår, så har hon sin beskedliga Moster Gustava, och den gamla trogna Maja; de hjelpa och sköta henne nog. Ser du, Anna! vore det en svaghet, ett fel, som Sara nu

lider för, och som hon ångrande erkände: fast än det vore skamligt, så skulle ej din far neka dig att trösta och upprätta den förödmjukade. Men nu trotsar hon med grundsatser, och tror sig ej hafva felat, derföre att hon följer sin öfvertygelse. Du är god och vek, min flicka; jag kan och bör ej blottställa dig för att småningom genom Saras exempel och tal — ty hon talar bra, och har annars rediga tankar — vänja dig vid det jag ogillar och anser som lastbart." Anna gret, och ville urskulda Sara. — "Ja ja, stackars barn! hon får nog lida sjelf. Icke vill jag kasta första stenen; jag vet nog, hvad man i denna verlden kan frestas. — Din mor, Anna, var icke den qvinna jag valt till min maka, om jag vid tjugefyra år kunnat välja; men då var hon tjuge år, vacker och god, och jag kär som en tok. Min förståndiga Mor sade mig väl: Cathrina är beskedlig, men hon duger till ingenting. Jag, som stundom funnit Mor min barsk nog inom hus, tänkte: det går väl ändå, om Cathrina ej just är sådan. Efter några år märkte jag dock, att jag hade mycket att öfverse; ordning och snygghet stodo ej att få. Jag grälade, och kältade förgäfves: men måste bekänna för mig sjelf, att det var mitt eget fel, att jag, förbländad af min lusta, valt en hustru som ej passade för mig; hon rådde ej för hvad jag tyckte, när jag friade, att blott hon var vacker och höll af mig, vore allt bra. Hennes milda, stilla, envisa sinne älskade man och barn trofast och innerligt, men kunde ej blifva verksamt och drifvande, som jag behöft; det var ej hennes natur; det retade mig ofta, men jag var dock aldrig hård och obillig mot henne. En gång fingo vi i huset en rask och duglig piga, med hyggligt utseende, rena händer och gladt och lifligt sinnelag. Hon gjorde mig allt väl till lags — och

inom mig gjorde jag jemförelser, som ej slogo ut till Cathrinas fördel. Men jag tror, tjenstеqvinnan märkte det; ty hon började sjelf likasom utpeka sina företräden och matmodrens brister. Detta öppnade mina ögon för faran af min böjelse för henne. Hon flyttade snart — och jag kan tacka Gud för, att ej genom hårdhet hafva förbittrat min makas dagar. Det kunde hafva varit bättre; det var ingen himmel på jorden: men också intet helvete. Allt som du växte upp, min förstfödda, blef allt bättre; du fick mitt ordningssinne, förenadt med din mors mildhet — och i dig fick jag min största glädje. På sin dödssäng välsignade hon oss båda, som sin sällhet i lifvet och sin tröst i döden. Tror du ej, att den tillfredsställelsen, att på dess yttersta hafva förtjent ett godt vittsord af en döende, som man en gång älskat af hela sitt hjerta, och aldrig haft skäl att förakta, ersätter många lifvets missräkningar?"

Anna gret, och omfamnade ömt den rörda hederliga gubben. Hon omtalade ännu en gång Sergeantens besök, och berömde hans sätt och hans kärlek för Sara. — "Nå, efter du lofvat med hand och mun, så måste du väl på ett par dagar resa till henne; men du får ej vara längre! Säg henne allt, hvad jag nu sagt dig, som skäl till mitt nekande. Det gläder mig dock, att du tyckte om hennes Sergeant; jag var ond på honom, och tänkte att han var en lättsinnig krabat. Är han rättskaffens och trogen, så kan väl allt ännu reda sig. Det är bäst, att du reser ju förr ju hellre; nu under första saknaden behöfver hon dig mest, och jag vill för ingen del att du sedan skall vara der." — Anna bad ännu med tårar. — "Anna, Anna!" sade fadren allvarligt: "Tror du Wilhelm Ström skulle tycka om, att du tänkte som Sara?" — Anna gömde, högt snyftande, sitt

ansigte vid fadrens bröst. Wilhelm Ström var en hygglig, dugtig och trofast Kopparslagar-gesäll, som i flera år varit hos Björklunds, och nu var ute på sina vandringar. — "Gråt icke, min flicka", sade fadren och klappade henne; "jag känner nog din hemlighet, fast vi aldrig talat derom. Fortfar Wilhelm att blifva hvad han lofvat, så skall icke hans fattigdom bli något hinder i er lycka. Gud har välsignat mitt arbete; så att mina döttrar hvarken skola för nöd skull behöfva gifta sig med den de icke älska, eller afslå dem som kunde göra dem lyckliga, om de förtjena mitt förtroende, genom arbetsamhet, förnuft och redlighet."

Andra Capitlet.

Men om du önskar det,
återkommer jag väl.

Efter några dagar kom Anna till Sara; som blef så glad och upplifvad deraf, att Anna ej nändes komma fram med sanningen, att hon blott finge stanna två dagar. Timma för timma uppsköt hon dermed. Men då Saras skarpsynta blick ändå märkte, att Anna ej var rätt frimodig och ledig, frågade hon; och Anna sade henne då allt, och upprepade — så skonsamt hon kunde — fadrens ord.

Detta grep Sara mycket. Från sin spädaste ålder hade hon hållit af sin Guffar; och allt som hennes omdöme utbildat sig, hade hon allt mer och mer högaktat honom, som den bästa far och husbonde hon kände. Hans flit, hans ordning, hans redliga vandel hade ingifvit henne vördnad. Han hade alltid varit god och vänlig mot henne, och gerna

sett det inflytande hon haft öfver Anna, som han tyckte väl behöfde litet stålsättas af Saras bestämda eftertänksamhet. Hon visste, att han hållit af henne och trott henne om godt. Att nu också han ogillade henne, att han derföre nekade sin dotter att längre tid vistas hos henne, — hvilket Sara så litat på, som sin enda tröst och uppmuntran under de kommande svåra veckorna, — det gjorde henne ondt in i själen! Och då Anna återvände till Mariestad, kände Sara sig, för första gången, djupt nedslagen.

Verkstadens arbete lifvade henne ej mera; allt var så tyst och dödt omkring henne. Alberts rum voro öfver salen och hennes lilla kammare; der hade hon så ofta hört hans fjät — nu var också der tomt och tyst. Ingen bekant ur staden kom att helsa på henne; och som hon märkte att hon ute väckte uppseende, gick hon också till ingen. Maja och Mostren hade hon aflägsnat sig ifrån, emedan hon tyckte sig läsa tyst ogillande i deras blickar.

Sara sökte upp det finaste slitna linne hon hade, och klippte till barnkläder. — Gustava kom in till henne, en dag — och såg några stora tårar falla ned på hennes arbete. Mostren sade: "Sara lilla! det är i dag så vackert väder; just den första vårdagen. Jag vill så gerna gå ut; kom med mig, jag ber dig." — "Kära Moster! om jag går ut, se alla på mig som på ett underligt djur; jag vill ej gå ut." — "Men du har ej varit ute på så länge, och det är icke bra; du som är van, att dagligen vara under Guds klara himmel! Kom ihåg, att du nu har ett dubbelt ansvar för din helsa." Sara kastade på sig en rutig hemväfven ylleshawl, och följde Mostren, som förde henne en bakgata utom staden åt Trufve-vägen. — Sara blef lättare om hjertat, kände med tröst Mostrens välvilja, och hemkom modi-

gare. Maja flyttade åter sin spinnråck in i salen, och dess surrande lifvade Sara: och Gustava uppsatte nu, som vanligt vårtiden, sin väfstol vid ett fönster i salen, och bad Sara emellanåt hjelpa sig med ränningen. Äfven inkom nu, genom Moster Gustavas försorg, några beställningar af glasaskar, som gåfvo Sara fullt opp att göra. Den lilla handelsboden, som hon ämnat inrätta efter sin mors död, hade ej ännu blifvit i ordning. Så mycket annat hade upptagit hennes tankar, och helsa och mod fattades; dessutom, för att få sälja, måste man tala vid många menniskor, och visa sig; och Sara hade blifvit skygg och blyg. Med ett ord: hon kände ej mer rätt igen sig sjelf.

Under stilla flit framflöto dagarne, som blefvo allt längre. Solen i nedgående upplyste salen om eftermiddagarne; den hade fyra fönster, två mot vester, två mot öster, så att både morgon- och aftonsolen lyste derin. Vårsolen uppklarnade också Saras sinne. Gustava och Maja beredde lugn trefnad omkring henne. Småningom erkände Sara det, och visade sig tacksam derigenom, att hon å sin sida sökte förekomma deras små hvardagsönskningar. Allt återkom i det skick som förr, att Sara var deras älskling och föremålet för de gamlas alla tankar och önskningar, och hon mån om deras trefnad och förnöjelse. Albert skref ibland, alltid kärleksfullt, men ofta kort. Hans bref utgjorde Saras största glädje. Veckorna framgingo.

I April hoppades Sara, att Albert skulle komma. Ännu hade han likväl ej bestämdt skrifvit derom. I medlet af April födde Sara en son. Hon sköttes och vårdades med moderlig ömhet af sina båda gamla vänner; men Albert var ej kommen — och i modrens glädjetårar öfver sitt vackra barn blandades också saknadens bittra gråt, att ej kunna

visa sin skatt för hans far och se honom dela denna sällhet. Efter femte dygnet började Maja tala om den lilles döpelse; men Gustava sade: "Vi skola vänta, tills Sara återfår mera krafter efter det nionde dygnet."

Dessa ord återväckte hos Sara många tankar, som hon med flit aflägsnat; men som hon nu måste öfvertänka, och ej mer kunde skjuta ifrån sig. Bland dem stod främst Kyrkoherden Carlson, för hvilken hon läst, och som varit så god, faderlig och hjertlig mot henne. Sedan hade han som Riksdagsman varit borta mest två år, under tiden Saras far dött, och hennes oberoende och sjelfrådiga lynne allt mera utvecklat sig; så att då Carlson återkom, sökte hon ej mer, som förr, hans tröst och råd. I följe deraf hade de blifvit mera främmande för hvarandra. Kyrkan och Kyrkoherden voro så förenade i hennes föreställning, att då hon i Mariestad bugade sig för Kyrkan likasom till afsked, så sade hon med det samma i sitt hjerta farväl åt sin gamle Christendoms-lärare, hvars bud och förmaningar hon visste sig hafva öfverträdt. Det genomfor henne dervid ett smärtsamt stygn, men hon ville ej uppehålla sig dervid — och glömde det snart vid Alberts sida, under resans förströelser, omsorgerna för handtverket och handeln, och hemkomstens bestyr. Vid Modrens begrafning hade hon åter känt detta svärd gå igenom sin själ. Men Carlson var ej den prest, som förrättade jordfästningen; och hon kände ett slags egen upprättelse, i förtrytelsen öfver att han försmått att göra denna sista tjenst åt en af de ringaste medlemmar af hans församling. Nu skulle hennes son döpas — ty Christen skulle han väl ändå blifva; — nu kände hon ändå en önskan, en längtan att Carlson skulle upptaga hennes barn i Christna församlingen. Hon visste,

att barnets fader vore den, som vanligen anmodade presten om Dopet. Men här fanns ingen fader tillstädes — ingen erkänd Make, i hvars namn man skulle bedja presten komma; blott en svag, ensam Mor, som Carlson skulle anse brottslig, ovärdig den utmärkt goda tanke han fordom hyst om henne.

Dessa tankar ville Sara väl icke stanna vid; men de spökade dock i hennes matta hufvud, återkommo i feberdrömmar, och oroade henne så, att det fördröjde hennes tillfrisknande. Hennes ljufvaste, lugnaste stunder voro de, då gossen låg vid hennes fulla bröst; men hon kände då en så brinnande längtan efter hans far. "Albert! Albert Sköld!" upprepade hon då, liksom hade hon redan velat lära sitt barn detta älskade namn.

Barnet var redan fjorton dagar gammalt. De gamla qvinnorna ängslade sig. Gustava såg Saras oro, hörde henne i halfslummer tala om "Kyrkoherden" och "dop", om Alberts frånvaro, och väntade hvarje dag af henne någon yttrad önskan, att Gustava skulle ditkalla presten. Men Sara väntade ett tröstande, styrkande bref från Albert. Kanske han sjelf kunde komma! — — Ändtligen, sista dagen af månaden, kom det efterlängtade brefvet: vänligt, men kort; omtalade blott hans oro för Sara, hans längtan efter underrättelser, och hans förtviflan öfver att omöjligen kunna få åtta dagars ledighet under exercis-månaderna; först i Juli kunde han hoppas få återse Sara. Två hela månader ännu skulle hon sakna honom! — och han visste ej ännu af gossens födelse! — Detta var två hårda slag för Sara Widebeck. Gustava hade skrifvit första postdagen sedan gossen tillkommit, men kanske ej på brefvet satt rigtig adress; Sara sjelf hade ej orkat skrifva. Nu ville hon genast skrifva

sjelf; sprang upp ur sängen, der hon låg ofvanpå; började ett bref, men hann ej sluta det, förr än hon afsvimmade af svaghet och sinnesrörelse. Maja och Gustava buro henne i sängen, afklädde henne och fingo henne åter till lifs, men så matt, att hon låg i jemn slummer och halfyrsel. Brefvet blef således för denna postdag glömdt, och de stackars oroliga gummorna visste ej rätt hvad de skulle företaga.

Dagen derpå, den 1 Maj, var likväl Sara bättre; men måste åter hållas vid sängen, och slumrade feberaktigt, emellan det hon skötte sitt barn. På eftermiddagen hörde hon, halfslumrande, en välbekant röst i salen; fastän hon ej redigt kunde påminna sig, hvems det var. Hon hörde några afbrutna ord och sitt namn flera gånger, ville fråga, men var i detta halfvakna tillstånd, då handlingen ej lyder viljan. Det blef åter tyst; Sara insomnade rigtigt och drömde om Kyrkoherden Carlson. Morgonen derefter hade den goda, sunda sömnen styrkt henne något; och hon var alldeles redig, då hon fram på förmiddagen åter tyckte sig, genom den tillslutna dörren, igenkänna samma röst. Hon ropade: "Maja!" Denna inkom, men såg förlägen ut. "Hvem är der? Hvem talar om mig? — nu, och i går, tror jag?" — "Det är en gammal vän", svarade Maja. — "Hvem då? Säg nu då!" Någon klappade sakta på dörren och frågade: "Orkar Sara se en bekant?" — "Hvem?" — "Kyrkoherden!" Sara knäppte ihop sina händer, satte sig upp, och sade: "Ja! ja, just han! kom, kom!"

Dörren öppnades, och en några och sextio års man inträdde, hvars allvarliga, milda väsende tycktes sprida frid hvar han framgick. Det grånade håret hade varit mera ljust än mörkt, det såg man ännu; ögonen voro dock bruna, fastän ljusa, och hade en himmelsk blick då de upplyftades

— vanligast voro de nedslagna; en krokig fin näsa, en välbildad mun, med ännu friska tänder, och en medelmåttig gestalt, hvarken lång eller kort, hvarken mager eller fet, dock något insjunket bröst; med ett ord: Kyrkoherden Carlson hade ett ädelt och skönt utseende, som genast ingaf förtroende och tillit. — "Jag kommer, Sara Widebeck", sade han mildt, "för att fråga när jag får döpa ditt barn." — Sara uträckte sin hand, fattade hans, kysste den, och sade: "Ack, nu, nu i denna stund! Jag har velat, jag har tänkt — men jag orkar icke." - - - Hon nedföll åter på hufvudgärden, och utbrast i häftig gråt. — "Sara! Gud ser till ett förkrossadt hjerta; minns det, och haf tröst." — "Förkrossadt? Nej, nej; jag är glad, jag är lycklig!" — "och ångerfull!" inföll Kyrkoherden, något allvarsammare. "Nu skola vi ej vidare tala derom, utan döpa din son, och vårda din helsa."

På eftermiddagen återkom Kyrkoherden, med Skolpresten, som hade jordfäst Saras mor, och Klockaren. De båda stodo fadder emot Gustava och Maja; och Kyrkoherden döpte lille Albert, som skrefs upp i Kyrkoboken som "Sergeant Skölds son med sin fästeqvinna Sara Widebeck." Efter dopet, som skedde i den sol-upplysta salen, bar Kyrkoherden in barnet till Sara, som ännu af svaghet låg till sängs; lade det vid hennes bröst, och sade: "Jag önskar dig lycka till din son, men jag beklagar dig att ej dela denna glädje med en make." Sara ville tala, men hennes läppar darrade. "Tala ej nu, Sara! vi skola vidare talas vid. Nu vill jag blott veta, om du önskar att jag skall skrifva till Sergeant Sköld om gossens dop, efter du ej sjelf har krafter dertill?" — "Ack! ack! han vet ju ej ännu att han är född; jag har börjat ett bref" — "Gif mig

det, och jag skall med nästa post afsända det." — "Tack, tack, goda Kyrkoherde! Jag hade velat, jag har ej torts tala vid Kyrkoherden." — "Sara hade glömt, att hon ägde en trofast gammal vän; nu ville jag påminna henne derom; och kommer åter, när du orkar och vill tala vid mig."

Han gick — och Sara kände sig befriad från en tung börda. De sednare dagarne hade hon med ett slags förebråelse kysst sitt barn; det föreföll henne, som om det af henne fordrade sin far och döpelse-förbundet med Gud. Nu tyckte hon, att det i Christningen också fått fadersnamnet, och allt skulle bli godt. Likväl hade Kyrkoherden sagt ett ord, som ännu oroade henne. "Ångerfull!" Hon hade ju ej skadat någon menniska, ej velat något ondt! Hvad skulle hon ångra? Förgäfves sade hon: "Åh då! det är blott gamla prest-glosor!" Men ändå kändes det, morgonen då hon vaknade, och aftonen då hon lade sig till hvila, som om allt ej varit så klart för henne, som hennes vackra rena fönsterrutor.

Hon förblef länge svag och kraftlös. Hvarje morgon försökte hon att stiga upp och deltaga i de husliga sysslorna. Men hon orkade ej mer, än sköta barnet, och hvarje eftermiddag måste hon åter hvila på sängen. Kyrkoherden kom då vanligen, och satt en stund och talade vid henne, föreskref stärkande läkemedel, och sökte utforska hennes sinnesstämning. Han hade trott, att hon, som ofta händer, blifvit hänförd genom sitt tycke för den unga mannen, hvilken han ansåg lik mängden, flygtig och lättsinnig; och sedan han hört omtalas att hon blifvit mor, hade han väntat att hon skulle påkalla honom; men då det dröjde så länge, ansåg han för en pligt att personligen underrätta sig om hennes ställning. Som ett Guds sändebud emottogs han af

Gustava och Maja, hvilkas enda hopp för Saras räddning hvilade på Kyrkoherden. De hade ej stort bättre tankar om Sergeanten, än han, fastän de sett Albert öm och omsorgsfull mot Sara; men, som vanligt, sköto de skulden på den de ej älskade, för att så mycket mer urskulda henne, som från sin barndom varit dem kär.

Alltsom Carlson såg Sara återfå krafter, inledde han samtalen. En dag sade han: "De sednare åren har jag sällan sett dig, kära Sara! och det gjorde mig ondt; ty du var ett af mina mest älskade skriftebarn, och visade mig då förtroende. När jag återkom från mitt långa vistande i hufvudstaden, fann jag dig förändrad, och ville ej påtruga dig min gamla vänskap. Då din mor dog i fjol somras, var jag borta vid Lunds brunn; eljest hade jag nog varit vid hennes dödssäng, och sökt att hjelpa henne till ro med sina irrande tankar. Då jag hemkom, hörde jag att du hade främmande, och fann mig ej böra inträuga i dina förhållanden. Sedan har jag allt väntat, att du skulle af egen drift behöfva tala vid din gamle skrifte-fader; jag har ej velat och ej bort förekomma din egen önskan i det fallet. Men då jag hörde dig vara länge sjuk, och ditt barn odöpt, kom jag som Församlingens Pastor för att taga vård derom. Nu hoppas jag du blir frisk; och det beror af dig sjelf, att afgöra, om du ej mer behöfver Kyrkoherdens åtgärd, eller om du i honom vill återfinna din ungdomsvän." — Han steg upp för att gå. "Ack!" sade Sara, "blif qvar; jag tycker det är så godt, så tryggt för mig och mitt barn, medan Kyrkoherden sitter der." — "Tack för det, Sara! nu måste jag gå; du måste ock hvila; men om du önskar det, återkommer jag väl."

Tredje Capitlet.

Till Gud, som min ende Fader, vände sig hela min kärlek, då åren utvecklat mina begrepp.

Till kroppen var Sara ännu svag. Men själen började återfå hela sin spänstighet, och kände så mycket tyngre den tvungna overksamheten. För tankarne hade hon så mycket större behof af näringsämnen; och då Kyrkoherden uteblef en eller två dagar, var det henne så tomt och ledsamt. Postdagarne började med hopp, men slutades oftast med saknad. Likväl fick Sara snart ett glädjefullt bref af Albert, till svar på hennes af Kyrkoherden afsända; emellan exercis-timmarna hade han undanstulit en stund, att omtala sin glädje, och sin kärlek för mor och barn.

Sara var ännu helt upplifvad af detta bref, då Kyrkoherden kom. Hon meddelade honom det. Med förnöjelse såg han deri ett hjertligt uttryck af sann tillgifvenhet; och begagnade tillfället för att säga Sara, att han undrade på att de unga älskande ej redan sommaren förut låtit viga sig; då hade ej denna olycka inträffat. — "Olycka! hvilken olycka?" Sara var nu så lycklig åt Alberts bref, att ingen olycka syntes henne möjlig. Kyrkoherden såg skarpt på henne: "Din olycka, Sara, att hafva brutit mot Guds lag, att hafva gjort förargelse i församlingen, och derigenom hafva förlorat ditt goda namn och rykte!" Sara rodnade starkt, så starkt att tårarne dervid kommo henne i ögonen. "Som jag tycker mig se af din fästmans bref, är han likväl en rättskaffens man som älskar dig och sitt barn, och vill

upprätta dig. Då han i sommar kan hitkomma, får jag väl viga er?" — Sara såg förlägen och villrådig ut. Carlson yttrade då något om Sergeant Skölds pligt att godtgöra hvad han felat, och tycktes anse honom hafva förledt Sara. Hennes rättskänsla kom henne nu att lifligt försvara Albert, och härvid utvecklade hon sin egen mening: sin afsky för äktenskapet, sina skäl dertill, och sin deraf följande öfvertygelse; som högeligen förvånade Kyrkoherden. Väl hade han redan hos den sextonåriga flickan bemärkt ett ovanligt redigt hufvud, ett skarpsinnigt omdöme, en särdeles fallenhet till oberoende och sjelfrådighet; men att detta kunnat utveckla sig till ett så förmätet trotsande af bud, vanor och lagar, det hade han ej tilltrott den tjugefyra-åriga. Och deri såg han nu en vida större fara, ett vida djupare fall, än i den svaghets-synd, som han förut önskade att Sara skulle erkänna och ångra.

Carlson var en man, som i god bemärkelse följde med sin tid. Han kände nog af både Sveriges och andra länders litteratur, för att, här och der, hafva märkt de tvifvel och missledande antydningar mot äktenskapets helgd, som i sednare tider, nästan i alla land, framskymtat. Han hörde icke för första gången nämnas de bländsatser, hvilka, i fall de kunde segra, skulle beröfva qvinnan hennes af Gud och naturen anvista ståndpunkt; emedan deras följder blefve att återkasta menskligheten till godtyckets och den kroppsliga styrkans råa herravälde, och under förespeglingar af en i utvärtes måtto full jemnlikhet med mannen, störta qvinnan tillbaka från den fulla invärtes jemnlikhet med honom, hvartill hon genom Christendomen blifvit upplyftad. Men att dylika spetsfundigheter äfven uppstigit inom den ärliga och enkla glasmästardottrens hjerna i Lidköping,

förundrade Kyrkoherden på det högsta. Han förmodade, att Sergeanten smittat henne med Stockholmskt fritänkeri. Men då han yttrade sig i denna mening, var Sara för sannfärdig, att tåla det; utan småningom berättade hon hela sin bekantskap med Albert, och tillika, huru hennes egna tankar och föresatser uppstått af de svåra exempel hon sett dels hemma, dels i andra hus.

"Det är således du, Sara, som inledt Sergeant Sköld till öfverträdelse af Guds bud och mensklig lag, och derigenom blottställt honom för att blifva bedömd och klandrad så, som jag nyss misstänkte honom, att vara den som fört dig på villoväg; då det tvärtom är du, som förvillat honom!" — "Men hvarföre skall det just vara en förvillelse, att man ej vill ingå på en lifstids träldom, då man sett eländet deraf?" — "Jag vill också icke säga, att det varit så illa det du ej haft lust att gifta dig; men jag undrar på, och ogillar, att du, med denna fasta föresats, ändå ingått i förbindelse med en man." — "Jag ville också icke då binda honom", svarade Sara, med något sväfvande röst. — "Således, om nu Sergeant Sköld skulle öfvergifva dig, så fann du dig icke hafva skäl att klaga?" — Sara var tyst en stund; tryckte sitt barn häftigt till sig. "Åh! det skulle outsägligt gräma mig! Men det gör han icke, han blir oss nog trogen!" — "Och du, Sara! Om du på en annan Ångbåtsfärd gjorde bekantskap med någon skicklig, snäll och ordentlig glasmålare till exempel, skulle du ej kunna glömma Albert?" — "Jag? Åh då, min gosses far? Omöjligt — omöjligt!" — "Betänk dig, Sara. Tror du dig tänka detsamma om tio år?" — "Det kan jag ej svara för." — "Och det vore således möjligt, att du med tiden finge lika mycket tycke för en annan som nu för Albert Sköld, och då

blefve hans son, det barn som nu ligger vid ditt bröst, dig kanhända till besvär, emedan du fått ett annat, kärare?" Sara såg häpen ut. "Och då", fortfor Carlson, "känner den stackars gossen sig kanske förskjuten, och måste söka sig om, då han ej har något hem, hvarken far eller mor; och blir kanhända mången gång afvisad som ett oäkta barn! Betänk detta, Sara! och låt mig sedan höra, huru du förliker dina grundsatser med kärleken till ditt barn och hans far." — "Men om föräldrarne lefva i kif och oenighet: är barnet lyckligare för det, hemma?" — "Det har du försökt, Sara; det var din olycka, och har vållat dina villomeningar. Men om du eftertänker, att du ändå hade ett hem, att du ännu har detta hem i behåll, och att det varit dig kärt från dina första barndomsår: så bör du redan deruti se en ej ringa lycka, i jemnförelse med ett stackars barn, som ej har något att hålla sig till i vida verlden, som känner sig öfverallt lefva af andras barmhertighet, och icke har något föremål för sin barnsliga tillit. Att älska, att sluta sig till en beskyddande varelse, att röna dess huldhet, är det första behof som vaknar i menniskans själ; och du vet ej, Sara, huru ett fader- och moderlöst barn lider af denna saknad, — medvetslöst i början, tilldess jemnförelsen med jemnårigas lycka låter det inse, huru vanlottadt det är."

Kyrkoherden talade lifligare, än vanligt. Sara betraktade honom, och såg tårar glänsa i hans ögon. "Men hur vet Kyrkoherden, att ett sådant barn känner sig så olyckligt?" — "Derföre, att jag sjelf varit ett sådant barn, Sara. Min mor dog, sjutton år gammal, vid min födelse. Hon var en fattig värnlös flicka, som, om hon lefvat, ej stort kunnat göra för sitt barn. Min far har jag aldrig vetat

någonting om. Af barmhertighet närdes jag af främmande menniskor. En hederlig man upptog mig som eget barn, vårdade mig ömt och faderligt — nästan moderligt, emedan hans hustru, en äldre barnlös qvinna, ej stort brydde sig om mig. Många afvisande förödmjukelser erfor jag. Till min faderlige beskyddare slöt sig hela mitt hjerta. Men då jag blef äldre, passade ej mitt lynne och mina anlag till den bana, han ville jag skulle följa. Han var handelsman, och ville uppfostra mig dertill. Jag hade håg för studier, för konster och vetenskaper. Med många svårigheter, mycket lidande, nöd och bekymmer, arbetade jag mig fram; mellan fruktan att vara otacksam mot min välgörare, och omöjligheten att i allt följa hans önskan. Gud hjelpte mig, så att jag alltid bibehöll min fosterfars vänskap, fastän jag egnade mig till ett annat yrke än det, hvari jag mera kunnat hafva hans bistånd. Till Gud, som min ende Fader, vände sig hela min kärlek, då åren utvecklat mina begrepp: till hans tjenst egnade jag hela min lefnad; och som hans barn och mina syskon, fästade jag mig vid menniskorna, med hvilka jag personligen hade inga föreningsband."

Carlson tystnade. Sara låg också tyst. Många nya tankar och föreställningar hade hans ord väckt hos henne. Han såg, att hon behöfde hvila; och gick.

Fjerde Capitlet.

Det är icke godt, att menniskan är allena; jag vill göra honom en hjelp, den sig till honom hålla må.

Några dagar förgingo. Sara, van att arbeta med kroppen, och att tänka på kroppsliga arbeten, var ännu för svag,

att hela dagen stå ut dermed. Och då hon hvilade på eftermiddagen, hade hon genom Kyrkoherdens samtal blifvit van, att låta sin tanke arbeta sig in uti för henne nya och ovanliga ämnen. Då han icke nu återkom, genomgick hon i minnet hans ord, och gjorde dervid sina inkast och slutsatser; tills hon stannade i orolig villrådighet och längtan, att få meddela sina tankar, och vidare höra hans. Hon skickade Maja och bad honom komma.

Han fann henne, som vanligen, i halfliggande ställning. "Herr Kyrkoherde", sade hon, "ju mer jag betänker mig, ju mer känner jag min vilja att aldrig öfvergifva mitt barn, och att aldrig älska någon mer än hans far. Men om vi sålunda blifva hvarannan trogna, och med samfälld omsorg uppfostra gossen: kan det icke då vara lika godt och väl, som om Kyrkoherden hade läst öfver oss?" — "Jo, Sara, det kunde det, om vi vore lika oskyldiga som våra första föräldrar i paradiset, eller om Guds rike, hvarom vi dagligen bedja i Fader vår, att det må till oss komma, redan befunne sig på jorden, både inom och utom oss. Hvar och en verklig kärlek är en förkänsla af detta Guds rike. Kunde du, din Albert, jag, eller någon annan menniska laga så, att syndafallet icke vore till, eller att vi, och alla andra, beherrskades af idel englarena böjelser: då, min goda Sara, skulle jag predika, utan fruktan för missförstånd, att barnets födelse är det egentliga bandet mellan dess föräldrar, vida heligare än prestens välsignelse; ty det är af Gud sjelf omedelbarligen välsignadt. Men så, som menskliga sakerna nu stå, har ni båda brutit emot allmän ordning och lag, ej blott mot stadgar som menniskor påfunnit, utan ännu mer emot Guds egna bud; och derigenom gifvit ett exempel, som kanske inleder andra till efterföljd. Tänk efter, Sara! Hvartill menar du det kunde föra dem, som

icke just ha lust att blifva hvarann trogna och vårda sina barn? Eller känner du inga personer af det slaget?" — Sara teg, i djupt eftersinnande. Ändtligen sade hon: "Men, om de i alla fall glömma eller försumma både hvarandra och barnen? Det är ju ändå förskräckligt, att när ett par låtit sammanviga sig, och sedan komma under fund med att de icke passa för hvarann, så få de likafullt i all sin dar hålla ut med att vara hopsmidda!" — "Desto vigtigare är det, Sara, att man icke obetänksamt förbinder sig, som ofelbart skulle ske ännu oftare, än det ty värr sker, om ej bandet ansåges oupplösligt. Af ingen annan orsak, än uppriktig kärlek och aktning, bör man gifta sig; och vore menniskorna mera noggranna häruti, så inträffade ej så ofta den olyckan att misstaga sig i valet af maka. Men du vet ju, att äktenskaps-skillnader stundom tillåtas; de äro tillåtna och tillbörliga, så ofta å någondera sidan, eller å båda sidorna, ohjelpligt — märk, ohjelpligt! — all aktning, allt förtroende, all sann ömhet och huldhet försvunnit." — "Men, hvarföre skall ej ett fritt tycke få afgöra detta mellan menniskorna? Hvarför skola andra blanda sig deri, då det ändå blott är Gud och de två, det angår?" — "Derföre, att friheten får vara tycke, men ej godtycke; emedan detta sednare skulle störa och bryta den ordning, som Guds bud först grundat, och utan hvilken intet samhälle kan bestå. Har du icke läst i din Bibel: att Gud sjelf fann det icke godt, att menniskan var allena, och gjorde honom derför en hjelp, som sig till honom hålla måtte? Till högsta, till oinskränktaste inbördes hjelp blefvo således man och qvinna skapade, för att älska hvarandra i lust och nöd, ej blott i lustan. Lust och nöd, Sara! Har betydelsen af dessa brudvigselns ord aldrig

träffat ditt hjerta? Hvad vore det för en kärlek, som skydde nöden? Guds kärlek till menskligheten bör vara oss en föresyn för vår inbördes kärlek: fastän vår är svag, kan ej vara som Guds; jag vet det väl. Men ändå innehåller den en gnista, som kan så vårdas, att hon uppflammar till gudomlig liknelse. Om din Albert i krig blefve illa sårad, blefve krympling, skulle du öfvergifva honom?" — "Åh nej då! jag ville visst sköta och hjelpa honom." — "Också, om han eljest blefve långvarigt sjuklig, och ful af sin sjuklighet?" — "Ja, svårt vore det! — men nog tror jag, att jag ville hålla ut med det också." — "Men du sade häromdagen, att du ej kunde svara för ditt tycke om tio år?" — "Herre, du mildaste! det vet jag ju icke!" — "Just derför, Sara, att vi äro så eländigt oförutseende, svaga och ombytliga, behöfva vi att en gudomlig myndighet vakar öfver oss, på det att vi ej må göra oss sjelfva och andra olyckliga. Vore menniskorna alla goda och fullkomliga, se, då behöfdes ingen lag utom samvetets; deras fria vilja ledde dem då till det rätta, utan att någonsin den ena förorättade den andra. Men nu, som vi alla äro usle syndare, behöfve vi ledsagas af lagens band och af de i samvetet inskärpta, ännu heligare, förpligtelser, för att ej hänföras, ofta mot vår bättre vilja; ibland af köttslig lusta, ibland af girighet, eller högmod, men alltid af vår arfliende sjelfviskheten, som framför allt annat afser sin egen fördel, efter hvars och ens olika lynne och böjelser. Det onda inom oss, ligger ofta så nära det goda, att det stundom, oss sjelfva ovetande, beherrskar oss; och det är derföre en välgerning att vi omgärdas af lagar, som hindra oss att gränslöst öfverlemna oss åt ögonblickets vanskliga intryck." — "Men, herr Kyrkoherde! är det icke allravärst, om man går och lofvar mera, än man

på slutet kan hålla?" — "Derför bör man noga pröfva sitt inre, och i ödmjukhet anropa Guds nåd om upplysning, om frihet från alla orena afsigter, vid valet af en maka; och sedan om trofasthet, att kunna hålla hvad man lofvat; emedan den bästa menskliga kärlek ändå har ögonblick, då han känner sig ej kunna svara för, hvad han efter tio, ja fem år kan vara. Men just af den orsaken väljer han, hos oss Christne, en af sina ljusaste stunder, för att åkalla den Gudomliga Kärleken till vittne, att han menar ärligt, och vill göra allt sitt till hållande af sina löften, icke blott i lifvets solskens-timmar, utan ock i de dimmiga, de mulna, som uppfordra honom att genom verk och gerningar visa sin huldhet och trohet. En sådan helig stund bör vigselns vara; hvilken du, i ditt oförstånd, liknat vid signeri. Gud står icke i synlig måtto närvarande för brudparets ögon: men han är osynligt närvarande i den krets af fromma åhörare, som i sann betydelse utgör hans församling. Det är deras böner, som gå öfver prestens läppar förenade med hans egna, då han vid altaret, på Guds och församlingens vägnar, erinrar de blifvande makarne hvad den gyllne trohetsringen betecknar, eller hvad äktenskapsbandet är, så i himmelsk som jordisk måtto. Och hvad annat vilja dessa böner, än sammansmälta med det älskande parets egna brinnande önskningar, och gemensamt med dem nedkalla, öfver menniskors bristfälliga kärlek, den eviga Allkärlekens fullhet, kraft och välsignelse! — Anser du bönen för signeri?" — "Gud bevars! visst icke." — "Gör man bön utan invärtes mening, eller med en hycklad, så är den det jemnt opp lika mycket, som en vigsel utan eftertanka och andakt." — "Ja, det är väl sannt!" — "Nå väl, Sara! Du öfverlemnade dig till Albert; och du tycker nu, att du vill alltid förblifva

honom trogen. Jag har sökt att för dig utveckla vigselns betydelse. Hvarför skulle du icke vilja inför menniskorna erkänna dig vara hans äkta hustru?"

Sara tvekade länge, och såg brydd ut. Slutligen svarade hon, med låg röst: "Nu, derför att . . . . . väl tycker jag mig något så nära känna Alberts lynne — och kanske att vi också i längden komma öfverens om det mesta annars . . . . men" . . — "Nå?" inföll den gamle. — "Jo, ser herr Kyrkoherden: på visst sätt känner jag honom ändå intet rigtigt. Jag vill gerna behålla mitt i ordning och välbestånd; jag vet ej om han är en slösare, eller kanske ville styra efter sitt hufvud, hvad jag bättre förstår." — "Sara! Sara! — Du tvekade ej att öfverlemna dig sjelf, det dyrbaraste du ägde, att skänka din egen oförgängliga varelse åt en man, som du så litet kände, att du ej skulle hafva nog förtroende till honom för att gifva honom medbefattning om dina jordiska, förgängliga ägodelar! Besinna dig! — Ser du, erkänner du hvad detta är?" — Sara teg. — "Lättsinnighet, Sara! Lättsinnighet af värsta slaget; föranledd af sinnligt tycke, af större omsorg för din timliga välfärd, än för din eviga; styrkt af högmod och sjelfförtroende att mera lita på din egen erfarenhets råd, på din egen klokhet, än på Guds ledning och den lag, som förnuftigare menniskor än du stiftat. Hade du, som en annan ödmjuk och gudfruktig flicka, gjort bekantskap med Albert, pröfvat ditt eget och hans sinnelag, och vid altaret låtit din förbindelse med honom helgas: hvilka ledsamheter, hvilka, i längden, allt mer frätande bekymmer för er båda, hade du ej då undvikit! Då hade du ej heller haft en menniskas lif på ditt samvete."

"En menniskas lif!" utbrast Sara, med största fasa. —

"Ja, Sara! jag kan ej spara dig den bittra kalken. Johnsson dog för din skuld." — "Herre min Gud! hvad rådde jag då för" — — "Att han älskade dig från din barndom, det rådde du ej för; ehuru du kanske också, med mera tanka och uppmärksamhet för din medbroder, kunnat bespara honom våndan af länge närda, falska förhoppningar. Men efter hvad jag hört och kan sluta af din egen och din mosters berättelse, var det ändå mindre sorgen att sjelf förlora dig, än förtviflan att anse dig förlorad för Gud och evigheten, som dref honom till sjöbottnen."

"Gud! Gud i himmelen!" utbröt Sara; slog ihop sina händer, och nedföll på sin bädd. Ymniga tårar lättade hennes beklämda bröst.

"Synes jag hård, min dotter?" började Carlson sakta. "Gud vet, att det gör mig ondt; men sanningen måste jag säga dig, derför att jag tror mig känna den bättre än du, och för att låta dig sjelf dömma. Omvändelsen, Sara, bättringen måste börja med erkännandet af våra synder, med ett ångerfullt, förkrossadt hjerta. Utan att vilja, att våga dömma, än mindre fördömma, måste jag säga dig, att du hittills synts mig förhärdad i dina egna sjelfviska meningar. Då menniskan med ödmjukhet och undergifvenhet underkastar sig Guds ledning, och dervid, efter bästa förnuft, söker att bereda sig lycka i tiden och sällhet för evigheten: då är hon ett Guds barn, som öfverlemnar sitt ansvar i Fadrens händer. Men då hon egenmäktigt handlar efter eget godtycke, och gör sig sina egna lagar: då återfaller ansvaret mångdubbladt på henne sjelf. Att man lider hvad man förskyllt, — det vill säga, att felet medför sitt straff, det, Sara, är ej menniskors lag, det är Naturens; och den är orubblig, så länge verlden består. Christligt är

det, att erkänna sitt fel, att tåligt bära de oundvikliga följderna deraf, sökande att bereda sig bättring och upprättelse genom sjelfva lidandet, och sålunda småningom förvandla äfven det till välgerning. Se dig omkring! Uppkomma ej de flesta olyckliga äktenskap deraf, att de knytas oftast af alla andra skäl, än just de enda, som kunna försäkra — om ej ostörd sällhet, ty den kan ej finnas på jorden — dock om tröst i lifvets motgångar, och en himmel i hemmets trefnad och i uppfyllda pligter?' Kärlek, sann kärlek, som är oskiljaktig från högaktning och förtroende, Sara, icke ögonblickets tycke, är det enda, som bör afgöra lifstidsbandet; och den, som ej med sin älskade vill dela nöden liksom lusten, den känner ej den kärlek jag menar. Grundad på välbehag, på välvilja och aktning, befästad genom öfvertygelsen att just de Guds gåfvor, som jag hos den älskade beundrar och vördar, äro de som mest sammanstämma med det bästa hos mig sjelf, så att ömsesidig förädling och utveckling af alla goda egenskaper blir följden af lifvets sammanvaro: det är bilden af den kärlek, det äktenskap, som jag föreställer mig. Men, som ingen Vän, ingen Far eller Mor, ingen Syster eller Bror ännu befunnits fullkomlig, kan man lika litet hos sin Maka, som hos sig sjelf, vänta ett alltid felfritt, ett alltid oförviteligt sinne. Fördragsamhet och öfverseende behöfva vi alla af hvarandra, och äkta makar sins emellan visst allramest. Ja, öfningen af dessa dygder anser jag ibland äktenskapets förmåner; emedan all verklig kärleks högsta verklighet är, att bereda den älskades eviga väl. Det samfäldta, det gemensamma i hvardagslifvets omsorger och arbeten, som du vill undvika, tycker jag just skulle förädla och förhöja dessa jordiska angelägenheter, till dagliga kärleksprof. Ensam, kan jag ej i dem föreställa mig

något behag. Äro makarne goda och förståndiga, så kan det aldrig falla någondera in, att han alltid har rätt eller bäst förstår allt, eller bör, som det heter, råda; utan de lyssna till hvarandra i ett oafbrutet samråd. Trälaktig undergifvenhet fordrar ingendera. Den ena kan vara öfverlägsen i ett, den andra i ett annat. Här gälla Apostelens ord: Gåfvorna äro mångahanda, men Andan är en.

Nu, Sara, har jag talat mig trött. Du kan också tröttna, att höra mig; och ändå tycker jag mig veta mycket mer, och mycket bättre att säga härom, än jag det kan. Farväl! Det tillhör nu dig sjelf att öfvertänka, hvad jag, en svag menniska, sagt, och huru du, min Christendomssyster, bedömmer det."

Femte Capitlet.

Du ser häraf, att äfven den olyckliga, men oegennyttiga och trofasta Kärleken kan hafva sin sällhet, sina ersättningar.

Midsommaren kom, och med den kände Sara sig alldeles återställd till krafter och helsa. Gossen växte till, ett frodigt barn; och redan hade modren tyckt sig märka ett leende i hans anlete, då hon lyfte honom ur vaggan. Med hvarje dag längtade Sara mer efter Alberts ankomst; och det enda, som lugnade och hugnade henne under den allt mer smärtsamma saknaden, var att sysselsätta sig för honom. Den väf af bomullsränning med linne-inslag, som Gustava de första vårdagarne uppsatt, var nu redan blekt, och Sara klippte deraf till skjortor åt Albert. Aldrig hade hon trott,

att någon söm kunde så ljuft och fort upptaga timmarna. Ja, det var till och med roligare, än hennes egen sjelfpåfunna kitt-tillblandning och glas-askarne.

Nu hade hon åter ej på länge haft bref från Sergeanten. Ändtligen, just den sköna midsommarsdagen, kom detta bref:

"Min älskade Sara! Aldrig har något möte förefallit mig så långt, som detta. Ännu öfver fjorton dagar till den fjerde Juli! Men, ser Du, sedan, Sara! bara vi fått packa in och allt kommit i ordning i Casernen, så får jag permission för att företaga mina vanliga inspektionsresor; och min första inspektion blir hos Dig! Ack, vore jag redan der! Men, Sara! Du må tro, jag har ej utstått litet för din skuld, och jag önskar att det allt vore väl förbi! — Och gossen, lilla Albert, huru mår han? Ack, att få se den ungen, kyssa honom! Ser du, Sara! der föll en tår ned på brefvet. Den ville jag ej kamraterne skulle se. — Nej, för tusan! då gjorde de narr af mig igen, som de nu alltid göra och som jag aldrig kan fördraga. De finna mig allvarsammare än förr — och det är jag visst: ty först tänker jag på Dig och vår lilla son, och då tycker jag mig hafva ett sådant ansvar, ett så vigtigt kall; och så längtar jag så outsägeligt att återse Dig, och att få göra bekantskap med den lilla herrn. Och så finna de mig narraktigt stolt och pedantisk, som ej, liksom förr, vill deltaga i deras upptåg, baler och lustbarheter. Om du visste, hvilka skälmstycken de tillställt för att locka och reta mig! — och huru de skratta åt mig för min kärlek till Dig, som den krabaten Hvaling talat om! — Om det vore din hustru ändå, säga de, så skulle vi icke så mycket undra på att du blifvit så sedesam; — och så tala de om dig, Sara, på ett sätt, som

jag omöjligen kan tåla. Två gånger har jag derför varit i slagsmål. — Får Lieutenanten veta det, så gäller det arrest. — Och häromdagen höll det på att bli ordentlig duell, om ej exercisen mellankommit. Med ett ord: de fresta mig på alla sätt. Med Guds hjelp har jag hittills bestått alla frestelser, och förblifvit Dig trogen, min Sara! Men menniskan är svag; jag svarar ej för framtiden, om det skall förblifva på detta sätt, och jag säger Dig det rent ut: jag står ej ut med detta, och jag besvär Dig att gifva mig rättighet som din äkta man, att erkänna både Dig och min Son inför hela verlden. Sedan skola de nog lemna mig i fred. Lägg detta på ditt hjerta! och när jag hemkommer (ty din boning är dock mitt hem!) så får jag veta, om Du för lifstiden vill vara min Sara, liksom jag är

Din Albert."

Sara runkade på hufvudet, och satt handfallen. — Dagen derpå mot aftonen, kom Kyrkoherden till henne, och frågade, om ej hon och Gustava skulle vilja följa honom i hans båt öfver Wenern till Villa Giacomina; ett vackert ställe vid sjöstranden, af en sörjande enkling uppbygdt, och benämdt till minne af dess saknade maka. Sara hade ännu ingen gång varit ute från sin gosse, längre än på gården och ner till Lida-ån. Hon tvekade. Men gossen hade nyss fått sin föda och derefter godt insomnat, och Maja lofvade att ej ett ögonblick gå ifrån honom. Sara följde således med sin Moster och Kyrkoherden ned till bryggan, der hans dräng och en pojke hade båten tillreds.

Sjön stod som en spegel, och Kinnekulle afspeglade sig deri. Då de utkommo ett stycke på vattnet, sågo de också kyrkan och den lilla staden likasom fördubblade, och Kållands ö syntes i nordvest, upplyst af solen.

"Det är en gudomligt vacker afton!" sade Sara; nästan sjelf förvånad öfver det intryck, sommarluften, och den sköna naturen rundt omkring gjorde på henne till kropp och själ. — Kyrkoherden betraktade allt detta med en lugn, men svärmande blick. Det var en af de stunder, då menniskan ej kan stänga sitt öra för den hemliga röst, som säger henne, att allt, hvad Gud gjort, är ganska godt.

Sara vände sig till honom i aktern der han satt vid styret, och der moster Gustava var den tredje med dem. "Goda herr Kyrkoherde!" sade hon: "det är så klart, så ljust i denna qväll, att det är mig som vore mitt innersta alldeles genomskinligt för mig sjelf." — "Så känner jag det också!" svarade mildt den vänlige själasörjaren. Hon fortfor: "Jag tänker ibland, att mina funderingar om giftermål ej varit på långt när så kloka, som jag inbillade mig; och att det sätt att hålla af hvarann, som jag uppgjort för Albert och mig, kanske ändå går ut på, att man håller mest af sig sjelf. Kyrkoherden kan nog ha rätt, att fasligt mycket är det intet bevändt med hela kärleken och troheten, om man aldrig vill vara tillsammans oftare än man väntar sig att få roligt af sin käraste, och om man skrufvar sig för att dela med hvarann det leda så väl som det ljufva. Tråkig kan man visst, Gudnå's, hitta på att bli, och ful snart nog; men det tör väl hända att allt ändå bär sig galant, om man så kan ställa till, att själen bibehåller sig vacker." — "Så tror jag, min goda Sara; nu är du kommen på de tankar, som jag velat väcka hos dig." — "Kanske, om jag från barndomen sett bättre exempel. . . . Det är icke allom gifvet att sjelf lära sig det godt är, som Kyrkoherden har gjort." — "Mitt barn! icke jag, utan en vida högre har lärt mig!" — "Men, se Kyrkoherden är just ett

bevis, att det med fader- och moderlösa barn kan gå mycket bättre, än med dem som hafva hem och föräldrar." — "Kära Sara, jag har förr sagt dig att jag fann mig mycket olycklig i min barndom och ungdom. Är det icke svårt nog, när dessa lifvets glada vårdagar äro mulna och kalla? Och om jag, genom Guds nåd, sträfvat fram till den rätta vägen, så förblifver detta likväl ett undantag; och de flesta torde gå under på försöket. Lagarne, Sara, måste vara beräknade för mångtalet af menniskor. Enskilda undantag måste ibland lida för det helas väl, likasom de någon gång, genom högre bistånd, kunna rädda sig ifrån allmänt förderf. Du har inom din krets bemärkt flera olyckliga äktenskap; och sådana finnas, ty värr, visserligen flera än önskligt vore, hvartill många skäl kunna uppgifvas. Men så finnes det ock, Gudi lof, många goda och lyckliga; men de talas mindre om, och göra mindre uppseende."

"Men", inföll Sara lifligt, "Kyrkoherden, som har så hög tanka om äktenskapet, har ju sjelf aldrig varit gift?" — "Nej, mitt barn!" svarade han: "jag har aldrig funnit någon, som rätt passade mig." — "Icke det? men det är besynnerligt!" — "Ser du, Sara: jag var van att vara ensam från min barndom; utan föräldrar, utan syskon; — så blef jag en enstöring lifvet igenom" — tillade han, med ett vemodigt leende. — "Har då aldrig Kyrkoherden sett någon, som han tyckt om?" — "Jo, Sara, många — och i synnerhet en!" sade han djupt. — "Nå?" frågade Sara. Carlson såg sig omkring och fäste sin blick på den nedgående solen, talande liksom för sig sjelf. "Ja! hon var mig kär, outsägligt kär! Hennes röst då hon sjöng, förtjuste mig; enkel, okonstlad, förståndig, hade hon allt som behagade mig; jemn och god, klar och ljus, som denna lugna sjö, afspeg-

lade hennes själ allt högt och skönt, och behöll det heligt inom sitt rena hjerta!" — "Nå då?" sade Sara, med spänd uppmärksamhet. Kyrkoherden vaknade som ur en dröm, vände sig till Sara, och sade: "Jag var Informator för hennes båda yngre bröder. Alla i huset höllo af mig; jag var bemött som en son och bror, och jag tror, att också hon kunnat älska mig. Men jag var fattig och sjuklig, omkring trettio år; jag hade redan sett, huru man obetänksamt kan inleda den man älskar, i nöd och bekymmer. Hennes mor var enka af adelig slägt, hade måst strängt inskränka sig för att kunna med omtanka uppfostra barnen, och ändå var utkomsten knapp. För mig hyste hon aktning och förtroende; skulle jag missbruka det, och hos dottren söka väcka en böjelse, som kanske skulle blifva hennes olycka? Kunde jag våga att störa den frid, som ersatte det välstånd hvarvid de förr varit vana? Jag visste ännu ej hur jag skulle försörja mig sjelf, och hvad som kunde blifva af mig; jag kände blott min goda vilja; men en svag helsa stängde också mina förhoppningar. Ofta var jag frestad att knäfallande bekänna min kärlek. Jag hade velat med mitt lif köpa rättigheten, att säga henne: jag älskar dig öfver allt annat! Men en känsla af heder och grannlagenhet tillslöt mina läppar." — "Åh då", afbröt Sara: "det var för strängt, det var fördom för Adelsståndet!" — "Nej, Sara, fördom var det icke; hvarken jag sjelf, eller hon eller hennes mor hade den fördomen. Att de långt mer, än namn och rang, värderade menniskan efter dess förtjenst och egenskaper, det visste jag; och ingen falsk eller småaktig stolthet låg heller hos mig, att vilja hvarken söka eller undvika en maka af högre stånd än jag. Strängt kunna många finna det; — strängt mot mig sjelf — och derför är jag, månända, ibland

också sträng mot andra. Jag teg, vördade deras lugn, och följde hennes bröder till Akademien. Jag undvek den stora frestelsen, att dela hemmet och hvardagslaget med henne; men kände mig genom min kärlek mera lifvad till arbete och förkofran. Att förtjena henne, om också jag aldrig skulle vinna henne, blef mitt syftemål och min uppmuntran. Och hoppet hviskade väl någon gång: om du fick ett brödstycke, — kanske skulle du våga fråga, om hon ville dela det! — Men innan jag hann få det, var hon gift med en hederlig, välmenande man, som gjort hennes lycka. Sedan fann jag ock, att hon ej hade passat i så fattiga förhållanden, som mina varit ända till mitt femtionde år." — "Passat?" utropade Sara. — "Ja: hennes anlag, hennes rigtning, hennes konstsinne passade icke för en fattig prestman. Hon hade också, i sådana omständigheter, ej utvecklat sig till hvad hon nu är: en af de rikast af naturen begåfvade, mest bildade qvinnor, och derigenom spridande omkring sig liksom en vällukt af allt skönt och godt; lycklig, som vördad och älskad maka och mor. Hennes son har varit under min uppsigt vid Gymnasium i Skara, der jag var Lector; och det har varit mitt lifs högsta glädje, att se honom utveckla de natursgåfvor han ärft af sin mor, och blifva den bäste och utmärktaste unge man jag känner. Några år efter hennes giftermål blef jag kallad till hennes mors dödssäng. Den gamla frun sade mig då, att hon sett min kärlek och min strid, men alltid litat på min heder och min samvetsgrannhet. Hon tackade mig för att jag aldrig svikit hennes förtroende, och aldrig stört den tillit och kärlek till mig, som varit hennes ljufvaste ålderdomströst. Döende, välsignade hon mig. — Du ser häraf, Sara", tilla-

de Kyrkoherden, efter en stund, "att äfven den olyckliga, men oegennyttiga och trofasta kärleken, kan hafva sin sällhet, sina ersättningar!"

Hans tårfulla ögon följde aftonrodnaden. Sara betraktade honom med beundran. Han var så skön; han såg så ungdomligt hänryckt ut. — För nio år sedan, påminte hon sig, att hon någon gång sett honom sådan.

"Och sedan?" sade Sara blyg, och sökte hans blick.

— "Sedan, kära barn, har mitt lif förflutit som en ström mellan skiftande stränder; än brådstörtande i fall, mellan stenar och klippor, än stilla flytande öfver nakna sandhedar, eller beskuggad af löfrika träd, någon gång, genom blomsterbeväxta fruktbärande dalar. Här och der fann jag en vän, hvars umgänge förljufvade mina dagar. Ibland trodde jag mig kunna göra något gagn. Alltid ansåg jag mig som ett medel i Guds hand, och sökte att alltid vara tillreds, då Han genom omständigheterna påkallade mig, än till ett, än till ett annat. Så har jag hunnit sextiofyra år. Tomt har mitt hjerta sällan känt sig; ty oftast har något föremål funnits för min omsorg och min tillgifvenhet. Ofta har jag dock lidit, bittert lidit: än genom döden som bortryckt föremålet för min kärlek, och ännu bittrare då jag missräknat mig på den jag älskade, eller derigenom att mitt hjerta behöfde mera motsvarande deltagande och ömhet, än någon hade att gifva mig. Omsider hafva dessa sorger småningom gifvit vika för ålderdomens svalkande och domnande makt.

— Du var den sista, Sara, som gifvit mig hjertesår! För åtta år sedan ännu var du mitt hjertas barn, min utvalda dotter. — Du glömde mig — och jag måste trösta mig!!"

Sara föll på knä i båten för Gubben, kysste hans hand, och sade: "min far! min far! tillslut ej ert hjerta för mig;

upptag mig, led mig! Jag erkänner, att jag af öfvermod och sjelfförtroende syndat!" — Kyrkoherden upplyfte henne mildt, och svarade: "Sara, framtiden skall utvisa, om vi kunna förstå hvarandra." — Moster Gustava gret ljufva glädjetårar.

Sjette Capitlet.

Jag vet, jag känner det nu - - -

Kyrkoherden Carlson tänkte nu mera på Sara och hennes son med faderlig ömhet, och med hopp att i dem finna det nog, som menniskan ofta förgäfves söker från vaggan till grafven. Men han var orolig för älskaren och fadren, som han ej kände. Han fruktade, att hufvudstadens förströelser kunnat vända Sergeant Skölds tankar från mor och barn, och att Sara kunde få skäl att ännu mer ångra sin allt för hastiga böjelse för honom. Man var nu in i Juli månad — och Albert hördes ej af. Tänk, om han skulle uteblifva! Gubben fruktade nästan, att han borde bereda Sara på möjligheten deraf.

En morgon gick han till henne i detta ändamål, och började tala om den frånvarande; skonsamt, men tviflande. — "Åh, han kommer, han kommer snart!" sade Sara, och kysste sin gosse. — "Men, Sara, om han skulle tveka . . . . Om" . . . Sara rodnade. Hon hade icke visat Skölds sista bref, emedan det mot henne talade i samma anda som Kyrkoherden. Nu framtog hon det, för att göra rättvisa åt sin Albert. Kyrkoherden läste, och molnet på hans panna skingrades allt mer och mer. "Gud ske lof! det är en hederlig karl!" sade han.

Samma afton satt Sara på gården, under de blommande, välluktande lindarne, i hvilkas toppar surrande bien gladde sig att samla honung till hemmet. Hon vaggade med foten den lilla sofvande Albert, och sydde flitigt på en skjorta åt stora Albert, hvarpå hon just isydde sista ärmen. Bakom henne inkom på gården, obemärkt, en man, som stannade och såg på denna grupp, och sakta gick omkring för att betrakta den på alla sidor. Sara hörde dock hans fjät, och såg upp från sitt roliga arbete. — Albert slöt henne i sin famn. Gossen vaknade, och blickade upp med stora blå ögon. Sara upplyfte honom, lade sig med honom vid Alberts bröst, och sade: "Gif oss båda, ditt namn och ditt beskydd; vi behöfva båda!" — Sergeanten kysste, utom sig af glädje, mor och barn. Sara hviskade: "Jag vet, jag känner det nu — det går icke an."

Leffler
och
Sebell.

UPSALA, Wahlström & Låstbom. 1810.

UPSALA, Wahlström & Låstbom. 1840.